

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

UNIVERSITY OF PIRAEUS

Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η μελέτη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας (START-UP COMPANY)
και η σύγκριση της Ελλάδας με το Ισραήλ**

Ευάγγελος Φωτιάδης

Επιβλέπων καθηγητής: Σπυρίδων Ρουκανάς

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

.....	1
Ευχαριστίες	6
<u>Κατάλογος Πινάκων</u>	7
<u>Κατάλογος εικόνων</u>	8
Κεφάλαιο 1	9
Εισαγωγή: Σκοπός, μεθοδολογία, δομή και συνεισφορά της διπλωματικής εργασίας	9
<u>Εισαγωγή</u>	9
Κεφάλαιο 2: Βιβλιογραφική ανασκόπηση της επιχειρηματικότητας	11
<u>2.1 Η μελέτη της έννοιας της επιχειρηματικότητας</u>	11
<u>Εισαγωγή</u>	11
<u>2.2 Ορισμός της επιχειρηματικότητας</u>	11
<u>2.3 Η επιχειρηματικότητα ως δραστηριότητα</u>	12
<u>2.4 Τα συστατικά στοιχεία της επιχειρηματικότητας</u>	13
<u>2.5 Είδη επιχειρηματικότητας</u>	14
<u>2.6 Ορισμός νεοφυούς επιχειρηματικότητας</u>	14
<u>2.8 Πως σχετίζονται η οικονομική ανάπτυξη και η επιχειρηματικότητα</u>	16
Πίνακας 1: Παράγοντες που Προσδιορίζουν την Επιχειρηματικότητα	16
<u>2.9 Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα</u>	18
<u>2.10 Ορισμός Θερμοκοιτίδας επιχειρήσεων</u>	19
<u>2.11 Ορισμός καινοτομίας</u>	19
<u>2.12 Σύνδεση «καινοτομίας» με την «επιχειρηματικότητα»</u>	20
<u>2.13 Ο ορισμός του επιχειρηματία</u>	21
<u>2.14 Το προφίλ του καλού επιχειρηματία</u>	21
Πίνακας 2: Χαρακτηριστικά τους Επιτυχημένου Επιχειρηματία	21
<u>2.15 Η άποψη του Cantillon για τον επιχειρηματία</u>	22
<u>2.16 Ο επιχειρηματίας κατά Schumpeter</u>	23
<u>2.17 Ο επιχειρηματίας κατά τον Knight</u>	24
<u>2.18 Ο επιχειρηματίας κατά τον Shailer</u>	24
<u>2.19 Η άποψη του Shackle για τον επιχειρηματία</u>	25
<u>2.20 Η άποψη του Timmons για τον επιχειρηματία</u>	25
Πίνακας 3 : Απόψεις για τον ρόλου που εκλαμβάνει ο επιχειρηματίας	26
<u>2.20 Ο επιχειρηματίας κατά την συμβατική οικονομική θεωρία</u>	27
<u>2.21 Ορισμός επιχείρησης</u>	27
<u>2.22 Νομικές μορφές των επιχειρήσεων</u>	28
Πίνακας 4: Νομικές Μορφές Επιχειρήσεων	28
<u>2.23 Ο ορισμός της βιομηχανικής πολιτικής</u>	29
<u>Συμπεράσματα</u>	30

Κεφάλαιο 3. Νεοφυής επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα	31
3.1 Οι ελληνικές startup επιχειρήσεις	31
3.2 Οι startups με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση το 2020	32
3.3 Το μήνυμα που βγαίνει της την ελληνική start up κοινότητα;	33
3.4 Οι Ελληνικές Startups που γεννήθηκαν στην κρίση και προσέλκυσαν επενδυτές	34
Συμπεράσματα	37
Κεφάλαιο 4. Νεοφυής επιχειρηματικότητα στο Ισραήλ	38
4.1 Το παράδειγμα του Ισραήλ	38
4.2 Η σχέση του στρατού με την επιχειρηματικότητα στο Ισραήλ	38
4.3 Η ιστορία της βιομηχανικής πολιτικής του Ισραήλ	39
4.4 Το Ισραήλ σαν κοιτίδα βιομηχανίας	43
4.5 Ιστορική αναδρομή της οικονομίας του Ισραήλ	44
4.6 Τι βοήθησε στην οικονομική επιτυχία του Ισραήλ	47
4.7 Η εξέλιξη του ΑΕΠ του Ισραήλ τα τελευταία χρόνια 2018-2020	49
Συμπεράσματα	51
Κεφάλαιο 5 : Συμπεράσματα	52
Βιβλιογραφία	54

Ευχαριστίες

Αρχικά θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες και την βαθύτατη εκτίμησή μου προς τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Ρουκανά Σπυρίδων για την πολύτιμη στήριξη και καθοδήγησή του στην εκπόνηση αυτής της διπλωματικής.

Στη συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω και ένα ιδιαίτερο άτομο το οποίο συνείσφερε με τον τρόπο του στην εκπλήρωση του ονείρου μου.

Τέλος δε θα μπορούσα να παραλείψω τις ευχαριστίες, αλλά και την αγάπη μου προς την οικογένειά μου, για την υποστήριξη και την βοήθειά τους διότι χωρίς αυτούς δεν θα είχα καταφέρει τίποτα.

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Παράγοντες που Προσδιορίζουν την Επιχειρηματικότητα.....σελ:13
Πίνακας 2: Χαρακτηριστικά τους Επιτυχημένου Επιχειρηματία.....σελ:18
Πίνακας 3 : Απόψεις για τον ρόλο που εκλαμβάνει ο επιχειρηματίας.....σελ:23
Πίνακας 4: Νομικές Μορφές Επιχειρήσεων.....σελ:25
Πίνακας 5 : Το Top 10 των Startups με την μεγαλύτερη χρηματοδότηση το 2018.....σελ:32
Πίνακας 6: Οι Startup με την μεγαλύτερη χρηματοδότηση τα τελευταία χρόνια.....σελ:33
Πίνακας 7: World Economic Outlook Database.....σελ:42
Πίνακας 8 : Ιστορική Αναδρομή στην Οικονομία του Ισραήλ.....σελ:44
Πίνακας 9: Εθνική σύσταση του Ισραήλ το 2019.....σελ:45

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1: Η κοινότητα Petah Tikvah.....σελ:38
Εικόνα 2: Χάρτης με τις κοιτίδες υψηλής τεχνολογίας στο Ισραήλ.....σελ:41
Εικόνα 3: Εξέλιξη του ΑΕΠ -των δύο χωρών την τριετία 2018-2020.....σελ:45

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή: Σκοπός, μεθοδολογία, δομή και συνεισφορά της διπλωματικής εργασίας.

Εισαγωγή

«Η ετυμολογία του όρου «επιχειρηματικότητα» προέρχεται από το ρήμα «επιχειρώ» ή και το απαρέμφοτο «επιχειρείν», εννοώντας την προσπάθεια κάποιου να επιτύχει κάτι καινοτόμο, αναλαμβάνοντας και το ανάλογο ρίσκο» (Μπιτζένης, 2014, σελ:14). Στην παρούσα διπλωματική έχουμε ως επίκεντρο της μελέτης μας δυο χώρες με σχετικά ομοιογενή χαρακτηριστικά την Ελλάδα και το Ισραήλ. Ο τομέας ο οποίος μελετάμε είναι αυτός της επιχειρηματικότητας και πιο συγκεκριμένα της νεοφυούς επιχειρηματικότητας και πως αυτή επηρέασε την πορεία της κάθε μια από τις δυο χώρες προσπαθώντας να βρούμε τι είναι αυτό που πέτυχε στο παράδειγμα του Ισραήλ και τι είναι αυτό που άφησε σχετικά πίσω την Ελλάδα.

Στη συγκεκριμένη διπλωματική γίνεται μια προσπάθεια μελέτης της νεοφυούς επιχειρηματικότητας καθώς επίσης και μια προσπάθεια να βρούμε τι ήταν αυτό που επέτρεψε σε μια πολύπαθη χώρα όπως αυτή του Ισραήλ να αναδειχτεί σε μια οικονομική δύναμη μεγάλου βεληνεκούς. Το θέμα της παρούσας διπλωματικής γίνεται καλύτερα κατανοητό αν αναφερθεί ο λόγος του Προέδρου του Ισραήλ στην ομιλία του στην Αθήνα το 2018 για τα 70 χρόνια από την ίδρυση του Κράτους του Ισραήλ: «Η Ελλάδα και το Ισραήλ, δεν γειτνιάζουν, αλλά είναι αδελφικά κράτη στην περιοχή. Οι δύο λαοί μας είναι αρχαίοι λαοί που δημιούργησαν μεγάλες ιδέες και ίδρυσαν κράτη πάνω σε αυτές τις ιδέες. Το Κράτος του Ισραήλ δημιουργήθηκε με βάση τις μεγάλες αξίες του εβραϊσμού, χιλιάδων ετών και με βάση τις μεγάλες ανθρωπιστικές αξίες, που γεννήθηκαν εδώ στην Ελλάδα και μεταλαμπαδεύτηκαν σε όλη την υφήλιο. Η Ελλάδα δεν γεννήθηκε με βάση τις μεγάλες ιδέες, η Ελλάδα γέννησε τις ιδέες αυτές. Μιλάμε για δύο χώρες οι οποίες εφάρμοσαν τις δικές τους πολιτικές στον τομέα της επιχειρηματικότητας με τα συνεπακόλουθα αποτελέσματα. Το Ισραήλ και η Ελλάδα μοιάζουν σε πολλά. Είναι δύο μικρές Μεσογειακές χώρες με σχεδόν ίδιο πληθυσμό (7,1 εκατομμύρια το Ισραήλ , 11,2 εκατομμύρια η Ελλάδα) και πλούτο (268,3 δις το ΑΕΠ του

Ισραήλ, 284,3 δις η Ελλάδα. Senor, Singer (2009) σελ:7». Στο βιβλίο «*Η Ιστορία του Οικονομικού Θαύματος του Ισραήλ*» των Senor και Singer αναφέρεται ότι και οι δύο χώρες έχουν μικρές εσωτερικές αγορές, για αυτό και η οικονομική επιτυχία τους προϋποθέτει υψηλή παραγωγικότητα και δυνατές εξαγωγές. Σύμφωνα με στοιχεία του Economist, το Ισραήλ ήταν το 2009 η χώρα με τα περισσότερα startups και venture funds στον κόσμο (Senor και Singer, 2009). Ως εκ τούτου, το μέσον κατά κεφαλήν εισόδημα των Ισραηλινών είναι σχεδόν 40% μεγαλύτερο των Ελλήνων (-33.400 δολάρια οι Ισραηλινοί και 25.800 οι Έλληνες.) Έχοντας τα παραπάνω υπόψιν είναι προφανές ότι το Ισραήλ σαν χώρα εφαρμόζει μια πολιτική η οποία παρά τις όποιες δυσκολίες είχε άκρως θετικά αποτελέσματα στον τομέα των start-up επιχειρήσεων

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η μελέτη των διάφορων εννοιών και επιπέδων που εκλαμβάνει η επιχειρηματικότητα. Συγκεκριμένα μελετάμε το οικονομικό θαύμα του Ισραήλ κατά τα τελευταία έτη κάνοντας επίσης μια θεωρητική προσπάθεια σύγκρισης αυτού του μοντέλου με το αντίστοιχο της Ελλάδας. Το Ισραήλ είναι μια χώρα που πλέον κατέχει υψηλότατο επίπεδο επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας. Οι αλλαγές που συντελέστηκαν συνέβαλαν ώστε το Ισραήλ να καταστεί κοιτίδα της επιχειρηματικότητας και ιδιαίτερα της νεοφυούς επιχειρηματικότητας. Μέσα από την έρευνα προσπαθούμε να κάνουμε μια ανασκόπηση όλων εκείνων των λόγων που συνετέλεσαν σε αυτή την πορεία του κράτους.

Η δομή της εργασίας είναι ως εξής: Στο 1ο κεφάλαιο της εργασίας, γίνεται μια εισαγωγή στο γενικότερο θέμα το οποίο μελετήθηκε κατά την εκπόνηση της εργασίας αυτής. Στο 2ο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια θεωρητική ανασκόπηση του ορισμού της επιχειρηματικότητας καθώς και άλλων συναφών ορισμών με αυτή. Στο 3ο κεφάλαιο γίνεται μια προσέγγιση στην νεοφυή επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα. Στο 4ο κεφάλαιο κάνουμε μια προσπάθεια μελέτης της νεοφυούς επιχειρηματικότητας στο Ισραήλ. Στο 5ο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια για την μελέτη των αγροτικών κοινοτήτων Kibbutz στο Ισραήλ και πως αυτές συνείσφεραν στην μετεξέλιξη του Ισραήλ. Τέλος στο 6ο κεφάλαιο παραθέτουμε τα συμπεράσματα της διπλωματικής εργασίας.

Η μεθοδολογία που αναπτύχθηκε για την εκπόνηση της παρούσης διπλωματικής εργασίας είναι η μελέτη ελληνικής και ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας, επιστημονικών άρθρων καθώς και σχετικές μελέτες. Γίνεται μελέτη των κυριότερων ορισμών της επιχειρηματικότητας και συγκεκριμένα της νεοφυούς επιχειρηματικότητας υπό το πρίσμα του οικονομικού μοντέλου του Ισραήλ και του αντίστοιχου της Ελλάδας.

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να ερευνήσει την επιχειρηματικότητα και συγκεκριμένα την νεοφυή επιχειρηματικότητα από το 2009 και μετά όπου ξεκίνησε και η βαθιά κρίση στην Ελλάδα. Λαμβάνουμε ως παράδειγμα προς μελέτη το νεοσύστατο κράτος του Ισραήλ και την αντίστοιχη πρόοδο που έχει σημειώσει τα τελευταία χρόνια και γίνεται μια προσπάθεια σύγκρισης του οικονομικού μοντέλου που εφάρμοσε αυτό σε σχέση με το αντίστοιχο της Ελλάδας προσπαθώντας να εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα αναφορικά με το τι πήγε λάθος στο Ελληνικό πρότυπο.

Κεφάλαιο 2: Βιβλιογραφική ανασκόπηση της επιχειρηματικότητας

2.1 Η μελέτη της έννοιας της επιχειρηματικότητας

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια η έννοια της λέξης επιχειρηματικότητα έχει κεντρίσει την προσοχή ολοένα και περισσότερων μελετητών. Ένας πιθανός λόγος που έγινε αυτό είναι ότι σαν έννοια είναι πολυδιάστατη. Η έννοια της επιχειρηματικότητας περικλείει την δυνατότητα αλλά συνάμα και την ικανότητα ενός ατόμου, να αντιληφθεί και να αξιοποιήσει κατάλληλα τις ευκαιρίες για κέρδος που μπορεί να παρουσιαστούν ώστε ο ίδιος αλλά και οι διάφοροι επενδυτές να αποκομίσουν κάποιο οικονομικό όφελος. Ο άνθρωπος που ασκεί το «επιχειρείν» είναι κάποιος που καινοτομεί παράγοντας κάτι νέο το οποίο μπορεί να προσφέρει αργότερα στο κοινό. Κάθε νέα προσπάθεια για «καινοτομία» οφείλει να σέβεται και το περιβάλλον ώστε να μπορέσει να εξασφαλίσει την επιτυχία της και εν συνεχεία την επιβίωσή της. Σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια ανάλυσης του όρου της επιχειρηματικότητας εξετάζοντας διάφορους σχετικούς ορισμούς όπως αυτόν του επιχειρηματία, των ειδών που εκλαμβάνει η επιχειρηματικότητα και η διασύνδεσή της με την καινοτομία.

2.2 Ορισμός της επιχειρηματικότητας.

Σύμφωνα με τον Κορρέ «ο όρος επιχειρηματικότητα προέρχεται από το «επιχειρώ», δηλαδή κάνω κάτι καινούριο, δημιουργώ-καινοτομώ, όμως χωρίς βεβαιότητα για το τελικό αποτέλεσμα της προσπάθειας, που αποσκοπεί συνήθως στην δημιουργία με στόχο το κέρδος.» (Κορρές 2011-2012,σελ:5). Η ιδέα της επιχειρηματικότητας έκανε την εμφάνισή της το 1700, και η σημασία της έχει εξελιχθεί από τότε. Πολλοί απλά την εξισώνουν με την εκκίνηση κάποιου της δικής του επιχείρησης. Οι περισσότεροι οικονομολόγοι πιστεύουν ότι είναι κάτι περισσότερο από αυτό. Για κάποιους οικονομολόγους, ο επιχειρηματίας είναι αυτός που είναι πρόθυμος να φέρει τον κίνδυνο μιας νέας επιχείρησης αν υπάρχει σημαντική ευκαιρία για κέρδος. Άλλοι τονίζουν τον ρόλο του επιχειρηματία ως νεωτεριστή που εμπορεύεται την καινοτομία του. Ακόμα άλλοι οικονομολόγοι τονίζουν ότι οι επιχειρηματίες αναπτύσσουν νέα αγαθά ή διαδικασίες που η αγορά απαιτεί και δεν παρέχονται επί του παρόντος. Οι περισσότεροι οικονομολόγοι σήμερα συμφωνούν ότι η επιχειρηματικότητα είναι απαραίτητο συστατικό για την τόνωση της οικονομίας βοηθώντας στην ανάπτυξη και δίνοντας ευκαιρίες απασχόλησης σε όλες τις κοινωνίες. Στον αναπτυσσόμενο κόσμο, οι επιτυχημένες μικρές επιχειρήσεις είναι οι κύριες μηχανές δημιουργίας θέσεων εργασίας, εισοδήματος ανάπτυξης και μείωσης της φτώχειας. Τον 20ο αιώνα, ο οικονομολόγος Joseph Schumpeter (1883-1950) εστίασε στο πώς η προσπάθεια του επιχειρηματία για καινοτομία και βελτίωση δημιουργεί αναταραχές και αλλαγές. Ο Schumpeter θεώρησε

την επιχειρηματικότητα ως δύναμη «δημιουργικής καταστροφής». Ο επιχειρηματίας πραγματοποιεί "νέους συνδυασμούς", βοηθώντας έτσι να καταστήσουν τις παλιές βιομηχανίες ξεπερασμένες. Οι καθιερωμένοι τρόποι επιχειρηματικής δραστηριότητας καταστρέφονται από τη δημιουργία νέων και καλύτερων τρόπων για την πραγματοποίησή τους. Η κουλτούρα μιας κοινότητας μπορεί επίσης να επηρεάσει την επιχειρηματικότητα που υπάρχει μέσα σε αυτήν. Διαφορετικά επίπεδα επιχειρηματικότητας μπορεί να προέρχονται από πολιτιστικές διαφορές που δημιουργούν επιχειρηματικότητα περισσότερο ή λιγότερο ανταποδοτική προσωπικά. Μια κοινότητα που αποδίδει το υψηλότερο στάτους για όσους βρίσκονται στην κορυφή των ιεραρχικών οργανισμών ή εκείνων με επαγγελματική εμπειρογνομosύνη αποθαρρύνει την επιχειρηματικότητα. Μια κουλτούρα ή πολιτική που αποδίδει υψηλή θέση στο «αυτοδημιούργητο» άτομο είναι πιο πιθανό να ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα (US Department of State, 2017).

2.3 Η επιχειρηματικότητα ως δραστηριότητα

Σύμφωνα με τον Κορρέ «περιγράφοντας την επιχειρηματικότητα μέσω των δραστηριοτήτων του επιχειρηματία που την υλοποιεί μπορούμε να υπογραμμίσουμε αρχικά ότι σημαίνει τον άριστο τρόπο οργάνωσης και συνδυασμού των συντελεστών της παραγωγής για την δημιουργία αγαθών και υπηρεσιών, επιπλέον σε αυτή εμπεριέχεται το στοιχείο της εισαγωγής και εφαρμογής καινοτομιών καθώς και της δημιουργικής μίμησης κάθε πρωτοποριακής επιχειρηματικής προσπάθειας αλλά και το στοιχείο του κινδύνου». Επιπλέον, η επιχειρηματικότητα θα λέγαμε ότι εκφράζει την ικανότητα κάποιου να διαβλέπει, να αναγνωρίζει και να αξιοποιεί τις ευκαιρίες κέρδους που δημιουργούνται στην αγορά, η οποία συνήθως λειτουργεί με ατέλειες. Τέλος είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι αυτή μπορεί να ασκηθεί συνδυάζοντας όλα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω.» (Κορρές 2011-2012,σελ:45)

Μια διαφορετική ανάλυση του όρου επιχειρηματικότητα την αναφέρει ως: «Την δεξιότητα της οργάνωσης, του σχεδιασμού και της υλοποίησης μιας ιδέας, προκειμένου να προσφερθεί στην αγορά ένα προϊόν, ή μια υπηρεσία με τρόπο έξυπνο, πρωτότυπο ανταγωνιστικό και αποτελεσματικό. Ο όρος επιχειρηματικότητα αναφέρεται στην ανάπτυξη μιας ιδέας που αφορά στο ξεκίνημα και την βιωσιμότητα μιας επιχείρησης. Κάθε προσπάθεια για δημιουργία νέας επιχείρησης ή νέας δραστηριότητας, όπως το ελεύθερο επάγγελμα, η δημιουργία ενός επιχειρηματικού οργανισμού ή η επέκταση μιας ήδη υπάρχουσας επιχείρησης, από ιδιώτη ή από μια ομάδα ιδιωτών ή από επιχειρήσεις που ήδη λειτουργούν, ορίζουν την έννοια της επιχειρηματικότητας. Μέσα από την δημιουργία της δικής του επιχείρησης ένας επιχειρηματίας έχει την ευκαιρία, να κάνει πράξη τις δικές του ιδέες καθώς επίσης και να αναπτύξει την δημιουργικότητά του. Είναι σε θέση να αποκομίσει τις δικές του απολαβές κάνοντας τη δουλειά που τον εκφράζει και τον ικανοποιεί. Μια από τις πιο σημαντικές συνιστώσες είναι ότι ο ίδιος είναι αφεντικό του εαυτού του. Τέλος συμβάλλει στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη του τόπου διότι προσφέρει ενεργά στην τοπική κοινωνία

δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και παρέχοντας προϊόντα και υπηρεσίες χρήσιμα για τους συνανθρώπους του. Σε κάθε περίπτωση υπάρχει κάτι το οποίο είναι απαραίτητο να θυμόμαστε όταν αναφερόμαστε στον όρο επιχειρηματικότητα και αυτό είναι πως στις σημερινές συνθήκες αποδεικνύεται μια δυναμική συλλογική διαδικασία η οποία απαιτεί σχέσεις όχι μόνο μεταξύ ατόμων αλλά και μεταξύ ποικίλων οργανισμών. Όσο πιο μεγάλο και ισχυρό είναι αυτό το δίκτυο συνεργασιών τόσο πιο μεγάλη είναι η προοπτική επιτυχίας των νέων εγχειρημάτων του επιχειρηματία» (Σαϊτάκης και Μαυρογιάννης, 2007,σελ:36).

2.4 Τα συστατικά στοιχεία της επιχειρηματικότητας

Τα ουσιαστικά συστατικά στοιχεία της επιχειρηματικότητας είναι η δημιουργία πλούτου, μέσω νέων συνδυασμών συντελεστών παραγωγής, η ηγεσία, η καινοτομία, η ανταγωνιστικότητα, το ρίσκο και η εταιρική κοινωνική ευθύνη. Επομένως, στόχος μίας επιχείρησης είναι η δημιουργία πλούτου, ή αλλιώς προστιθέμενης αξίας, δηλ. η επιστροφή αξίας μεγαλύτερης από αυτήν που ο επιχειρηματίας επένδυσε για τη δημιουργία του προϊόντος ή της υπηρεσίας που πουλάει. Η αξία αυτή που επιστρέφεται, δεν είναι μόνο οικονομική, αλλά και αξία για το άτομο, για μία κοινότητα ή για ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο και συνεισφέρει, επίσης, στην κοινωνική ευημερία και την πρόοδο (Εοπεπ,2010).

Σύμφωνα με τον Ιωάννη Γκαγκάτσιο «Η επιχειρηματικότητα είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται κατά κόρον στην καθημερινή γλώσσα, στις πολιτικές δηλώσεις και φυσικά στις ακαδημαϊκές αναλύσεις. Ο λόγος που συμβαίνει αυτό είναι η κοινή διαπίστωση ότι η οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας είναι συνάρτηση , εξαρτάται και προσδιορίζεται μεταξύ άλλων παραγόντων και από την επιχειρηματικότητα. Η ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών , οι οποίες δε θα επικεντρώνονται μόνο στη δημιουργία των επιχειρήσεων αλλά και στον εκσυγχρονισμό τους, συνεπάγεται για τη χώρα αύξηση του εθνικού πλούτου, παραγωγή τεχνογνωσίας και καινοτομιών, αφθονία και ποικιλία προϊόντων και υπηρεσιών και φυσικά δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης. Ενώ η σχετική συζήτηση είναι έντονη, ο όρος «επιχειρηματικότητα» δεν έχει λάβει ένα ακριβές περιεχόμενο κοινά αποδεκτό. Αυτό σχετίζεται κύρια με το γεγονός ότι ο επιχειρηματίας, ο οποίος κατά κύριο λόγο την ασκεί, ανάλογα με τον τρόπο που δρα-, το είδος και το μέγεθος της επιχείρησης που ιδρύει και τα μέσα που διαθέτει ενσωματώνει πολλές και διαφορετικές δραστηριότητες έτσι ώστε να είναι δύσκολο να δοθεί το πλήρες περιεχόμενό του ρόλου του. Το φαινόμενο της επιχειρηματικότητας είναι πολυδιάστατο αφού, για παράδειγμα, η εκμετάλλευση των ευκαιριών σημαίνει να ενεργεί ο επιχειρηματίας διαφορετικά από τους άλλους. Με την επιχειρηματικότητα ο άνθρωπος επιχειρεί , δηλαδή, προσπαθεί να κάνει κάτι καινούργιο, χωρίς βεβαιότητα για το τελικό αποτέλεσμα της προσπάθειάς του. Σε αυτή τη διαδικασία ο επιχειρηματίας εκτελεί πολύ χρήσιμες και αναντικατάστατες λειτουργίες για τον εαυτό του και για την επιχείρησή» (Γκαγκάτσιος, 2011, σελ:57)

2.5 Είδη επιχειρηματικότητας

Είναι αλήθεια πως αναφορικά με τα είδη τα οποία λαμβάνει η επιχειρηματικότητα οι γνώμες και οι απόψεις δίστανται. Θέλοντας να δώσουμε τα είδη της επιχειρηματικότητας όπως αναφέρονται στην παγκόσμια βιβλιογραφία θα λέγαμε πως χωρίζεται στην αμιγής επιχειρηματικότητα και την μικτή επιχειρηματικότητα. Αναλύοντας τον πρώτο τύπο επιχειρηματικότητας θα λέγαμε πως αναφέρεται στην επιχειρηματικότητα που εξασκείται χωρίς ο επιχειρηματίας να έχει στη διάθεσή του άλλα επιχειρηματικά μέσα παραγωγής όπως δηλαδή μηχανήματα και άλλα μέσα παραγωγής, μοναδικό του «όπλο» είναι η προσωπική του συμβολή. Όπως καταλαβαίνουμε κεντρικό ρόλο διαδραματίζει η χαρισματικότητα της προσωπικότητάς του με όλα τα χαρακτηριστικά που την πλαισιώνουν τα οποία εκφράζονται άμεσα μέσω της αξιοποίησης της παραγωγικής ιδέας. Οι δραστηριότητες εκείνες οι οποίες δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν με τον ίδιο βαθμό επιτυχίας με τον επιχειρηματία να πραγματοποιηθούν από μισθωτούς ή άλλους φορείς περιλαμβάνονται στην αμιγής επιχειρηματικότητα. Από την άλλη πλευρά αναφορικά με τον όρο μικτή επιχειρηματικότητα είναι ασφαλές να πούμε ότι έχουμε όταν ο επιχειρηματίας δραστηριοποιείται αναλαμβάνοντας διάφορους ρόλους που εύκολα μπορούν να υλοποιηθούν από διαφορετικά άτομα ή φορείς της οικονομίας όπως υπαλλήλους, διοικητικά στελέχη, διευθυντές κλπ.) Η μικτή επιχειρηματικότητα διαιρείται με την σειρά της σε επιχειρηματικότητα εργαζομένων και επιχειρηματικότητα κεφαλαιούχων (Γκαγκατσιος, 2008).

Ακολουθώντας μια άλλη ανάλυση αυτή του Π.Πετράκη στο βιβλίο του «Επιχειρηματικότητα» αναφέρει πως υπάρχουν 2 είδη επιχειρηματικότητας: Η επιχειρηματικότητα που προκύπτει μέσα από μια ήδη υπάρχουσα επιχείρηση και η οποία φέρει τον τίτλο «ενδοεπιχειρηματικότητα» και το δεύτερο είδος δηλαδή η επιχειρηματικότητα που προκύπτει από την δημιουργία και την ανάπτυξη μιας νέας επιχείρησης από τον εκάστοτε δρών (ο οποίος καλείται επιχειρηματίας). Η Ενδοεπιχειρηματικότητα (intrapreneurship) η οποία αναπτύσσεται από τα στελέχη μιας υφιστάμενης επιχείρησης. Είναι γνωστή ως μία διοικητική πρακτική που ενσωματώνει την ανάληψη κινδύνων και τη χρήση καινοτόμων προσεγγίσεων σε συνδυασμό με την επιβράβευση και τις τεχνικές κινήτρων. Η δημιουργία μιας νέας επιχείρησης (Start-up), σε αυτή την περίπτωση άλλοτε πρόκειται για επιχειρηματικότητα ευκαιρίας (διαπίστωση και αξιοποίηση κάποιας

2.6 Ορισμός νεοφυούς επιχειρηματικότητας

Προσδιορίζοντας εννοιολογικά τον ορισμό της νεοφυούς επιχειρηματικότητας μπορεί να οριστεί ως μια οικονομική οντότητα η οποία βασίζεται σε ένα συγκεκριμένο επιχειρηματικό μοντέλο. Παρά το γεγονός

ότι οι start-up επιχειρήσεις είναι νεοσύστατες δε μπορεί να λεχθεί ότι ισχύει και το αντίστροφο. Υπάρχει περίπτωση επομένως μία νεοσύστατη επιχείρηση να είναι start up επιχείρηση. «Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά που εντοπίζεται στις νεοφυείς επιχειρήσεις είναι αυτό της καινοτομίας. Με τον όρο καινοτομία εννοούμε είτε την καινοτομία προϊόντος, διαδικασίας την οργανωτική καινοτομία καθώς και έναν συνδυασμό αυτών. Για να μπορέσει να επιτευχθεί η καινοτομία ειδικότερα αυτή του προϊόντος θα πρέπει να εφαρμοστούν νέες μορφές τεχνολογίας και συνάμα να γίνει σωστή έρευνα και αξιοποίηση των ευκαιριών που υπάρχουν. Καθίσταται επομένως σαφές πως για μπορέσει να είναι καινοτόμα μία νεοφυής επιχείρηση δεν θα πρέπει να ακολουθήσει και να αντιγράψει το επιχειρηματικό μοντέλο μίας ανταγωνίστριας εταιρείας.» (Σ.Ηλιάδης, 2017, σελ:9)

Πιο συγκεκριμένα για να μπορέσουμε να έχουμε καινοτομία προϊόντος είναι απαραίτητο να γίνει εφαρμογή νέων τεχνολογιών με την απαραίτητη και σωστή έρευνα και ανάπτυξη. Πρέπει να αναφέρουμε σε αυτό το σημείο πως για να μπορέσει να είναι καινοτόμα μια επιχείρηση θα πρέπει να αποφύγει την αντιγραφή και την προσπάθεια εφαρμογής ξένου επιχειρηματικού μοντέλου διότι τότε δεν θα είναι σε θέση να αποκτήσει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που χρειάζεται έναντι των αντιπάλων της. Μια νεοφυής επιχείρηση οφείλει είτε να βασιστεί σε μια νέα επιχειρηματική ιδέα είτε να βελτιστοποιήσει μια ήδη υπάρχουσα με στόχο την κάλυψη των κενών στην αγορά. Η ίδια η φύση και ο στόχος των νεοφυών επιχειρήσεων δηλαδή η νέες αγορές καθιστά δύσκολο κάποιος να προβεί σε ασφαλείς προβλέψεις για την πορεία καθώς και την ενδεχόμενη επιτυχία της επιχείρησης. Για να είναι επιτυχημένη μια επιχείρηση θα πρέπει να είναι σε θέση να εφαρμόσει στην πράξη το επιχειρηματικό μοντέλο στο οποίο στηρίζεται. Αυτό προϋποθέτει ότι το παραχθέν προϊόν ή υπηρεσία θα πρέπει να μπορεί να εφαρμοστεί σε όλο το καταναλωτικό κοινό χωρίς να χρειαστούν περαιτέρω μετατροπές και άλλου είδους δαπάνες (-Ηλιάδης , 2017).

2.7 Πως ξεκίνησε η ιδέα της νεοφυούς επιχειρηματικότητας

Όπως αναφέρει ο Gregory Gromov, συγγραφέας του βιβλίου «Από τα Χρυσωρυχεία του El Dorado στα 'Χρυσά' Startups της Silicon Valley», η σπίθα για την έκρηξη δόθηκε από μια προσωπική διαφωνία μεταξύ των εργαζομένων της Shockley Semiconductor και του ιδρυτή της το 1958. Οι εργαζόμενοι αποχώρησαν από την εταιρία και ξεκίνησαν να ιδρύουν τις δικές τους, με φρέσκες ιδέες που έφεραν νέα δεδομένα στην αγορά, τα οποία αναγκάστηκαν να ακολουθήσουν ακόμη και οι πρώην εργοδότες τους.

Η μέθοδος των startups έγινε ευρέως διαδεδομένη, κι αυτό που είχε ξεκινήσει σαν μια «επανάσταση» εργαζομένων στο ερευνητικό πάρκο του Stanford, μετατράπηκε σε μια χιονοστιβάδα από startups. Αυτή η χιονοστιβάδα άρχισε να «κυλά» ξανά κοντά στην αυγή της χιλιετίας, όταν ξέσπασε αυτό που αποκαλείται η «φούσκα του διαδικτύου» και των «dot com» επιχειρήσεων που βασίζονταν στην ραγδαία ανάπτυξη και εξάπλωση του internet.

Η έννοια του startup, δηλαδή, δεν είναι καινούρια, παρ' ότι οι έλληνες καινοτόμοι άργησαν να οργανωθούν. Εταιρίες όπως η Google, η Amazon, η Apple και πιο πρόσφατα το Twitter, το Instagram και η Groupon προέκυψαν από τέτοιες διαδικασίες, και μάλιστα από το μηδέν, από κάποιο γκαράζ φοιτητόσπιτου, όπου μερικοί «ψαγμένοι πιτσιρικάδες» κλείνονταν και μεγαλοργούσαν.

Φυσικά, δεν ξεκινούν όλα τα startups έτσι, καθώς πλέον , τα γκαράζ έχουν αντικατασταθεί από meetups, ενώσεις και οργανώσεις νεοφυών επιχειρήσεων (έτσι αποκαλούνται ελληνιστί τα startups). Επιπλέον, παρ' ότι η πλειοψηφία των νεοφυών επιχειρήσεων παγκοσμίως ασχολείται με την τεχνολογία, δεν είναι απαραίτητο να είναι αυτή το αντικείμενο κάθε startup. (Βερενίκη,2016)

2.8 Πως σχετίζονται η οικονομική ανάπτυξη και η επιχειρηματικότητα

Σύμφωνα με τον Κορρέ «Η οικονομική ανάπτυξη και η επιχειρηματικότητα είναι στην ουσία δυο πόλοι που ο ένας τροφοδοτεί τον άλλον. Για να έχουμε οικονομική ανάπτυξη προϋποτίθεται κυρίως η ύπαρξη της επιχειρηματικότητας. Η συνολική επιχειρηματική άνθηση δημιουργεί το αναπτυξιακό κλίμα, το οποίο με την σειρά του εξασφαλίζει τις υποδομές για την ευόδωση της επιχειρηματικότητας. Από το άλλο μέρος, με την ανάπτυξη καθιερώνεται ένα πλαίσιο κανόνων της αγοράς που προσδιορίζουν ουσιαστικά και επιτρέπουν την διαμόρφωση κατάλληλου θεσμικού πλαισίου και κουλτούρας για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.» (Κορρές, 2011-2012, σελ:9) Η οικονομική ανάπτυξη και η επιχειρηματικότητα είναι δύο αντίστροφοι τροφοδοτούμενοι πόλοι, οι οποίοι έχουν την ανάγκη από την λειτουργία πολλών παραγόντων όπως φαίνεται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Παράγοντες που Προσδιορίζουν την Επιχειρηματικότητα	
Βασικοί παράγοντες που πρέπει να συνυπάρχουν για την ύπαρξη οικονομικής ανάπτυξης στην επιχειρηματικότητα	Παράγοντες με τους οποίους επιδρά το κοινωνικό-οικονομικό περιβάλλον.
1.Ευνοϊκό θεσμικό πλαίσιο με αναπτυξιακό χαρακτήρα	1.Η εκπαιδευτική πολιτική και πιο συγκεκριμένα ο επαγγελματικός προσανατολισμός και η κατάρτιση των εργαζομένων διευρύνουν τις επιχειρηματικές δυνατότητες
2.Σταθερό φορολογικό σύστημα Μικτή Επιχειρηματικότητα Κοινωνική Επιχειρηματικότητα Συνεργατική Επιχειρηματικότητα Αμιγής Επιχειρηματικότητα Εσωτερική Επιχειρηματικότητα	2. Το νομοθετικό πλαίσιο (δηλαδή οι νόμοι και οι διατάξεις) είναι ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας που προσδιορίζει γενικά το πεδίο δράσης της επιχείρησης.

Μορφές Επιχειρηματικών δραστηριοτήτων Κρατική Επιχειρηματικότητα	
3. Ύπαρξη βασικών υποδομών, όπως για παράδειγμα, κατάλληλο τηλεπικοινωνιακό, τραπεζικό, και οδικό δίκτυο	3. Η βασική κρατική υποδομή και η αποτελεσματική λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών είναι ενισχυτικοί παράγοντες της επιχειρηματικότητας.
4. Απλούστευση όλων των σχετικών γραφειοκρατικών διαδικασιών/Υγή κεφαλαιαγορά/ Εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό)	4. Το οικονομικό περιβάλλον που άμεσα σχετίζεται με την ίδρυση και ανάπτυξη της επιχείρησης (όπως για παράδειγμα, οι επιδοτήσεις, χρηματοδοτήσεις και φορολόγηση) που επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα.
5. Ανάπτυξη συστήματος κατάρτισης για την δια βίου εκπαίδευση και μετεκπαίδευση των εργαζομένων	5. Το κοινωνικό περιβάλλον και η σχετική κρατική πολιτική επενεργούν ως καλοί δέκτες και ενισχυτές (όπως για παράδειγμα, διαμέσου των διαφόρων θεμάτων υγείας και ασφάλειας) της επιχειρηματικότητας.
6. Σταθερό πολιτικό κλίμα και οικονομική σταθερότητα/Αξιοποίηση φυσικού πλούτου σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος.	6. Το θεσμικό περιβάλλον (όπως για παράδειγμα, η νοοτροπία, η κουλτούρα, το πολιτιστικό επίπεδο, οι δοξασίες, η θρησκεία, και τα έθιμα) που προσδιορίζουν την στάση της κοινωνίας απέναντι στην επιχειρηματικότητα και τον επιχειρηματία.
7. Επαρκή πληροφόρηση, ενίσχυση και ενημέρωση επιχειρηματικών δυνατοτήτων Το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον είναι ένας από τους βασικότερους παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα, εκτός φυσικά από τους ατομικούς παράγοντες του κάθε επιχειρηματία (όπως για παράδειγμα η ικανότητα και η δημιουργικότητα).	

Πηγή: (Κορρές , 2011-2012, σελ: 3-4)

2.9 Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί έναν σύνθετο κλάδο. Οι ερευνητές που έχουν εντοπίσει και μελετήσει τους παράγοντες που την επηρεάζουν έχουν καταλήξει σε έξι κατηγορίες παραγόντων επίδρασης: τους οικονομικούς παράγοντες (economic factors), τους ψυχολογικούς (psychological factors), τους κοινωνιολογικούς (social factors), τους περιβαλλοντικούς παράγοντες (environmental factors), τους δημογραφικούς παράγοντες (demographic factors) και τους παράγοντες κουλτούρας ή πολιτισμικούς παράγοντες (cultural factors),(Εοππεπ,2012).

1. Κοινωνιολογικοί παράγοντες είναι οι καταναλωτικές συνήθειες των ανθρώπων, ο τρόπος που ζουν, που διασκεδάζουν, ο τόπος στον οποίο διαμένουν (πόλη ή χωριό), αλλά και ειδικότερες συνθήκες της ζωής τους, όπως το επάγγελμα, τα πιθανά προβλήματα βιοπορισμού, η ανεργία, η ασθένεια κ.α.
2. Στους περιβαλλοντικούς παράγοντες περιλαμβάνεται η γενική κατάσταση των επιχειρήσεων του τόπου ή της χώρας, οι οικονομικές συνθήκες της δεδομένης περιόδου, οι πολιτικές αναταραχές κ.ο.κ.
3. Στους δημογραφικούς παράγοντες ανήκουν το μέγεθος και η διάρθρωση του πληθυσμού, η ηλικία και το φύλο των ανθρώπων ή τα εισοδήματά τους.
4. Η επιχειρηματικότητα αφορά κατά κύριο λόγο την κουλτούρα (νοοτροπία ή παιδεία). Η κουλτούρα μπορεί να ορισθεί ως οι κοινές φιλοσοφίες, ιδεολογίες, αξίες, παραδοχές, στάσεις και κανόνες που συνδέουν μεταξύ τους τα μέλη μιας κοινότητας (ΕΟΠΠΕΠ,2014).
5. Οι οικονομικοί παράγοντες σχετίζονται με τα οικονομικά μεγέθη, κυρίως τα κεφάλαια που καταναλώνει μία επιχείρηση και τον τρόπο με τον οποίο αυτά κατανέμονται, τα πιθανά δάνεια που μπορεί να έχει κ.λπ.
6. Τέλος, οι ψυχολογικοί παράγοντες έχουν να κάνουν με θέματα ψυχολογίας των συντελεστών της επιχείρησης, όπως η δομή της προσωπικότητας των ατόμων, η επιμονή τους για την επιτυχία, η αντοχή στην ακύρωση, η διάθεσή τους για ανάληψη κινδύνου ή όχι κ.α.

2.10 Ορισμός Θερμοκοιτίδας επιχειρήσεων

Η θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων ορίζεται ως ένας οργανισμός ο οποίος επιταχύνει και συστηματοποιεί τη διαδικασία δημιουργίας επιτυχημένων επιχειρήσεων (Scillitoe και Chakrabarti, 2010), παρέχοντάς τους ολοκληρωμένη υποστήριξη η οποία περιλαμβάνει τις απαραίτητες υπηρεσίες και επιχειρησιακή δομή την οποία θα χρειαστούν για την ανάπτυξη της νέας τους επιχείρησης παρέχοντας παράλληλα την ευκαιρία στα μέλη της να συνδιαλλαγούν και να διαμορφώσουν απόψεις απαραίτητες για την εύρυθμη εξέλιξη της start-up επιχειρησής τους. Συμπερασματικά θα λέγαμε πως οι θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων αποτελούν ακρογοναίο λίθο για την ομαλή οικονομική ανάπτυξη και επιτυχία των start-up επιχειρήσεων αφού τους παρέχουν πρόσβαση σε πόρους και υποστηρικτικές υπηρεσίες (Bergek και Norrman, 2008).

2.11 Ορισμός καινοτομίας

Σύμφωνα με τον Βασίλη Τραπεζάνογλου, «Η καινοτομία αποτελεί ένα από τα πιο προσφιλή στοιχεία που ενσωματώνουν στην πολιτική που επαγγέλλονται τα διευθυντικά στελέχη επιχειρήσεων αλλά και οι πολιτικοί. Είναι το επικοινωνιακό όχημα των πολιτικών που επιθυμούν να εμφανίσουν «σύγχρονο» πρόσωπο και να δημιουργήσουν μεταρρυθμιστικές προσδοκίες. Η πραγματικότητα βέβαια συχνά δεν συμφωνεί με τις διακηρύξεις και το φαινόμενο αυτό είναι πιο έντονο στη χώρα μας. Αυτό συμβαίνει άλλοτε γιατί δεν είναι σαφώς κατανοητή η έννοια της καινοτομίας και άλλοτε γιατί οι υποσχέσεις και οι σχεδιασμοί για προώθηση καινοτομιών σκοντάφτουν στην αδυναμία πρακτικής εφαρμογής των νέων ιδεών που διατυπώνονται. Οι συγχύσεις γύρω από το τι είναι και τι δεν είναι καινοτομία είναι πολλές. Οι πιο βασικές είναι δύο». Η μία έχει να κάνει με το γεγονός ότι κάθε πρωτότυπη ή ευφυής ιδέα αποτελεί καινοτομία. Η τελευταία απαιτεί αποτελεσματική εφαρμογή της ιδέας και αποδοχή της από αυτούς στους οποίους απευθύνεται, ώστε να υπάρχει το τεκμήριο παραγωγής αξίας. Οι πρωτότυπες ιδέες, οι ανακαλύψεις, οι εφευρέσεις αποτελούν το πρόκριμα μόνον για καινοτομίες, ενώ η άλλη σχετίζεται με την άστοχη ταύτισή της με την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και ειδικότερα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), που οφείλεται στο γεγονός ότι η εποχή μας χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία των καινοτομιών που έχουν ηλεκτρονική βάση, στηρίζονται δηλαδή στην αξιοποίηση της ηλεκτρονικής με τη μορφή προϊόντων ή υπηρεσιών.» (Τραπεζάνογλου,2010, σελ:4)

2.12 Σύνδεση «καινοτομίας» με την «επιχειρηματικότητα»

Ο πιο ξεκάθαρος συνδετικός κρίκος ανάμεσα στις καινοτομίες και την επιχειρηματικότητα, ή ανάμεσα στις καινοτομίες και τις μικρές επιχειρήσεις, μπορεί πραγματικά να βρεθεί στις πρώτες εργασίες του Αυστριακού οικονομολόγου Joseph Schumpeter. Σύμφωνα με τον Δρ. Κωνσταντίνος Λυμπερόπουλος, «Οι επιχειρηματίες πιεζόμενοι από τον ανταγωνισμό τους εισάγουν συνεχώς νέα προϊόντα, νέες μεθόδους παραγωγής και μεταφοράς, νέες μορφές οργάνωσης της βιομηχανίας, αναζητούν νέες πηγές πρώτων υλών και ημι-κατεργασμένων και νέες αγορές. Οι καινοτομίες αυξάνουν μεν την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, έχουν όμως ως τελικό αποτέλεσμα την καταστροφή των υπάρχουσών επενδύσεων.» (Λυμπερόπουλος, 2020, σελ:45) Οι οικονομικές συνέπειες των καινοτομιών δημιουργούν βραχυπρόθεσμα ανεργία, μακροπρόθεσμα όμως επαναστικοποιούν τις δομές της οικονομίας και παράγουν περισσότερο πλούτο από τα ερείπια που αφήνουν πίσω τους. Η δημιουργική καταστροφή δηλαδή δημιουργεί τις προϋποθέσεις για υψηλότερη κατανάλωση φθηνότερων και καλύτερων προϊόντων, η παραγωγή των οποίων απαιτεί λιγότερες ώρες απασχόλησης. Ο κίνδυνος της ανεργίας και της επακόλουθης δυστυχίας των εργατών τους οδήγησε στην Αγγλία από το 1811-1813 να καταστρέφουν τα μηχανήματα και τα εργοστάσια που τα θεωρούσαν υπεύθυνα για τη μοίρα τους (Λουδισμός από τον Nedd Ludd). Κανένα εργατικό κίνημα όμως δεν κατάφερε να αναστείλει την εξέλιξη της τεχνολογίας και τις καινοτομίες σε όλα τα επίπεδα. Βέβαια, τα οφέλη απ' αυτές δεν κατανεμήθηκαν αναλογικά μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας και δεν αυξήθηκαν ανάλογα οι αμοιβές ούτε μειώθηκαν ανάλογα οι ώρες εργασίας, παρόλες τις συνεχείς αυξήσεις του βιοτικού επιπέδου και τη μετατόπιση της ζήτησης στην αγορά εργασίας από τις πιο κοπιαστικές, ανθυγιεινές, χειρωνακτικές και χαμηλής εξειδίκευσης μηχανικές εργασίες σε πιο ενδιαφέρουσες εργασίες που απαιτούν μεγαλύτερη διανοητική απασχόληση. Μετά τη βιομηχανική επανάσταση παρατηρήθηκε μια συνεχής βελτίωση του βιοτικού επιπέδου που έγινε εφικτή λόγω της δημιουργικής καταστροφής με επακόλουθο την κατάργηση ορισμένων επαγγελμάτων και τη δημιουργία νέων. Οι εργαζόμενοι σήμερα πρέπει να αντιμετωπίζουν τη συνεχή επαγγελματική τους κατάρτιση, μετεκπαίδευση και επιμόρφωση ως μια αναπόφευκτη αναγκαιότητα που τους εξασφαλίζει όχι μόνο τη θέση εργασίας τους και τις δυνατότητες επαγγελματικής τους εξέλιξης, αλλά και την επαγγελματική τους επιβίωση σε οποιαδήποτε αναπόφευκτη μελλοντική δημιουργική καταστροφή. Τα προσόντα που απαιτούνται σήμερα για τις πιο απαιτητικές θέσεις εργασίας δεν είναι απλώς κάποιο πτυχίο, εάν αυτό δεν συνδυάζεται με ψηφιακές δεξιότητες, δημιουργικότητα, ικανότητα συνεργασίας, ευελιξία και ικανότητα γρήγορης και σωστής επίλυσης προβλημάτων". Συχνά φαίνεται ότι η πολιτική των καινοτομιών είναι κάτι περισσότερο από ένα υποσύνολο

της πολιτικής για τις επιστήμες, με την έμφαση της να δίνεται στις δαπάνες Έρευνας & Ανάπτυξης , στις απονομές ευρεσιτεχνιών ή στους απόφοιτους των Σχολών της Φυσικής και της Μηχανολογίας.

2.13 Ο ορισμός του επιχειρηματία

Ένας ορισμός αναφορικά με το τι είναι ή μάλλον καλύτερα ποιος θεωρείται ως επιχειρηματίας αναφέρει ότι επιχειρηματίας είναι κάποιος ο οποίος είναι πρόθυμος να «φέρει» το ρίσκο νέας προσπάθειας εάν υπάρχει σημαντική πιθανότητα για κέρδος. Άλλοι αναλυτές τονίζουν τον ρόλο του επιχειρηματία ως πρωτοπόρου ο οποίος καταβάλει προσπάθεια για την επιτυχή έκβαση της ιδέας του. Τέλος αρκετοί οικονομολόγοι αναφέρουν ότι οι επιχειρηματίες αναπτύσσουν νέα αγαθά ή διαδικασίες που χρειάζεται η αγορά και επί του παρόντος δεν είναι διαθέσιμες (U.S. Department of State, 2007)

2.14 Το προφίλ του καλού επιχειρηματία

Είναι μια πραγματικότητα πως ένα από τα βασικά μέρη τους επιτυχίας μιας επιχείρησης είναι ο επιχειρηματίας και το προφίλ το οποίο καλλιεργεί. Συγκεκριμένα τα χαρακτηριστικά τα οποία τον καθιστούν επιτυχημένο είναι τα ακόλουθα:

Πίνακας 2: Χαρακτηριστικά τους Επιτυχημένου Επιχειρηματία
1. Εργατικότητα.
2. Πρωτοβουλία
3. Οργανωτικότητα
4. Διορατικότητα, Ικανότητα ρεαλιστικού Προγραμματισμού
5. Προσαρμοστικότητα
6. Διοικητικές Ικανότητες.
7. Ανταγωνιστικότητα.
8. Ικανότητα καλής επικοινωνίας για την αποτελεσματική λειτουργία τους επιχείρησης,

Πηγή: Deakins και Freel (2017)

2.15 Η άποψη του Cantillon για τον επιχειρηματία

Σύμφωνα με τους Deakins και Freel «ο Cantillon ήταν ο πρώτος που αναγνώρισε τον κρίσιμο ρόλο του επιχειρηματία στην οικονομική ανάπτυξη, που βασίστηκε στα ατομικά δικαιώματα ιδιοκτησίας. Από τους τρεις κοινωνικές τάξεις που αναγνώριζε ο Cantillon οι επιχειρηματίες ήταν η σημαντική τάξη και μάλιστα ήταν αυτοί που έπαιζαν κεντρικό ρόλο στην οικονομία.» (Deakins και Freel, 2017,σελ:9).

Σύμφωνα με τους Deakins και Freel , σελ:9 και ο Say «ανέδειξε τον επιχειρηματία σε άξονα της οικονομίας και καταλύτη για την οικονομική αλλαγή και ανάπτυξη. Ο επιχειρηματίας παρείχε μια εμπορική διάσταση στους τρεις συντελεστές της παραγωγής. Με αυτό τον τρόπο επιχειρηματίας θα μπορούσε να θεωρηθεί το άτομο που είναι διατεθειμένο να αναλάβει τον κίνδυνο να συγκεντρώσει και να συνδυάσει τους διάφορους συντελεστές παραγωγής. Παράλληλα και ο Cantillon και ο Say ανήκαν σε μια γαλλική σχολή σκέψης τους «Φυσιοκράτες» (Deakins και Freel, 2017,σελ:9) .

«Σύμφωνα με τους Deakins και Freel , σελ:9 κατά τον Kizner «ο επιχειρηματίας είναι κάποιος που βρίσκεται σε εγρήγορση για να αξιοποιήσει επικερδείς ευκαιρίες συναλλαγής. Αναγνωρίζοντας τους πιθανότητες συναλλαγής , ο επιχειρηματίας μπορεί να ωφεληθεί ενεργώντας ως «μεσάζοντας» που διευκολύνει την ολοκλήρωση της συναλλαγής. Ο επιχειρηματίας κατά τον Kizner βρίσκεται σε εγρήγορση για να αδράξει τους πιθανές ευκαιρίες εμπορικών συναλλαγών(Deakins και Freel, 2017). Είναι ικανός να εντοπίζει τους προμηθευτές και τους πελάτες και να ενεργεί ως μεσάζοντας.» Να σημειωθεί ότι δεν χρειάζεται να κατέχει πόρους και ότι το κέρδος προκύπτει από την λειτουργία της μεσολάβησης»(Deakins και Freel, 2017,σελ:9).

«Οι πιθανότητες για επικερδείς συναλλαγές υπάρχουν λόγω της ατελούς γνώσης. Ο επιχειρηματίας διαθέτει επιπλέον γνώσεις, τους οποίες δεν διαθέτουν άλλοι, και αυτό του επιτρέπει να εκμεταλλευτεί τους επικερδείς ευκαιρίες. Οι πληροφορίες δεν έχουν κόστος. Δημιουργούνται όταν κάποιος εντοπίζει μια ευκαιρία η οποία μπορεί να ήταν πάντα διαθέσιμη (Deakins και Freel, 2017). Συχνά μπορεί να φαίνεται προφανής η εν δυνάμει ευκαιρία, αφού προσφερθεί η υπηρεσία ή το προϊόν, αλλά συνεχίζει να χρειάζεται κάποιος με επιπρόσθετες γνώσεις για να αναγνωρίσει και να εκμεταλλευτεί την ευκαιρία αυτή»(Deakins και Freel, 2017,σελ:9).

Ο ρόλος της πληροφόρησης στην αγορά είναι σημαντικός για τον επιχειρηματία του Kizner. Αυτή καθαυτή η συναλλαγή στην αγορά είναι μια επιχειρηματική διαδικασία, αλλά κάποιος μπορεί να επωφεληθούν από την συναλλαγή επειδή στην αγορά υπάρχουν κενά πληροφόρησης. Από αυτή την άποψη ο επιχειρηματίας μπορεί να θεωρηθεί ως κάτι περισσότερο από ένα συναλασσόμενο στην αγορά που εκμεταλλεύεται ευκαιρίες για να κάνει συναλλαγές. Τους για τον Kizner ο επιχειρηματίας είναι κάποιος που συνεχίζει να είναι δημιουργικός (Deakins και Freel, 2017). Η κατοχή επιπρόσθετων γνώσεων παρέχει ευκαιρίες για δημιουργικές ανακαλύψεις. Ωστόσο, σε αντίθεση με την άποψη του Schumpeter ,οποιοσδήποτε θα μπορούσε

να κατέχει τους επιπρόσθετες γνώσεις και να είναι σε εγρήγορση προκειμένου να αξιοποιήσει ευκαιρίες για συναλλαγή και εμπόριο(Deakins και Freel, 2017,σελ:9).

2.16 Ο επιχειρηματίας κατά Schumpeter

Σύμφωνα με τους Deakins και Freel , σελ:10 , ο επιχειρηματίας κατά τον Schumpeter είναι ένα ξεχωριστό άτομο. Παρόλο που ως συγγραφέας κατατάσσεται στην Αυστριακή Σχολή, οι απόψεις του για την λειτουργία του επιχειρηματία είναι αρκετά διαφορετικές από του Kirzner. Ο επιχειρηματίας κατά τον Schumpeter είναι κάποιος που καινοτομεί. Ο επιχειρηματίας επιφέρει την αλλαγή μέσα από την εισαγωγή νέων τεχνολογικών διαδικασιών ή προσόντων. Για τον Kirzner, οποιοσδήποτε έχει τη δυνατότητα να είναι επιχειρηματίας και να λειτουργεί κάτω από προκαθορισμένους περιορισμούς τους παραγωγής. Για τον Schumpeter, μόνο ορισμένα ασυνήθιστα άτομα έχουν την ικανότητα να είναι επιχειρηματίες και αυτοί προκαλούν ασυνήθιστα γεγονότα. Ο επιχειρηματίας κατά Schumpeter αλλάζει τους τεχνολογικές πιθανότητες, τροποποιεί τα συνηθισμένα με καινοτόμες δραστηριότητες και, συνεπώς, μετακινεί τους περιορισμούς τους παραγωγής (Deakins και Freel, 2017). Αναπτύσσει νέα τεχνολογία , ενώ ο επιχειρηματίας κατά τον Kirzner ασχολείται με τους ευκαιρίες που ανακύπτουν από την νέα τεχνολογία(Deakins και Freel, 2017,σελ:9).

Παρόλο που ο επιχειρηματίας είναι πάλι τους σημαντικός καταλύτης για την οικονομική αλλαγή, «ο επιχειρηματίας είναι ουσιαστικά προσωρινός κατά τον Schumpeter.» Ο Schumpeter προέβλεψε την απαξίωση της λειτουργίας του επιχειρηματία, δηλαδή ότι η τεχνολογική πρόοδος και η αλλαγή θα γίνεται από ομάδες εργατών και επιστημόνων που δραστηριοποιούνται μέσα μεγάλους οργανισμούς. Αυτό συμβαίνει, κατά τον Schumpeter , επειδή οι μεγάλες μονοπωλιακές επιχειρήσεις έχουν σαφή πλεονεκτήματα έναντι των μικρών επιχειρήσεων στην τεχνολογική διαδικασία(Deakins και Freel, 2017,σελ:9).

Σύμφωνα με τους Deakins και Freel , σελ:10 «Η άποψη ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις είναι πιο πετυχημένες από τους μικρές επιχειρήσεις σε κλάδους που στηρίζονται τους νέες τεχνολογίες είναι πιο σωστό να αποδοθεί στον Calbraith. Τους, η άποψη αυτή έχει καταλήξει να συνδεθεί με τον Schumpeter , παρόλο που τους ενδιαφερόταν περισσότερο για τα πλεονεκτήματα τους μονοπωλιακής δομής τους αγοράς παρά για το μέγεθος τους επιχείρησης. Ο επιχειρηματίας της μικρής επιχείρησης αντιμετωπίζει σημαντικά μειονεκτήματα στην Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D). Για παράδειγμα, η Έρευνα & Ανάπτυξη είναι δαπανηρή, έχει μακρούς χρόνους ανάπτυξης, οι χρηματοδότες θεωρούν ότι έχει υψηλό κίνδυνο, και οι ομάδες ερευνητών είναι ικανές να επωφεληθούν εκμεταλλευόμενοι η μία τους ιδέες τους τους. Αν ο επιχειρηματίας είναι καινοτόμος, τότε αυτό το επιχείρημα υποδηλώνει ότι θα δυσκολευτούν να ιδρύσουν μια νέα μικρή επιχείρηση. Η τεχνολογική αλλαγή πραγματοποιείται από μεγάλες επιχειρήσεις» Ο επιχειρηματίας μπορεί να συνεχίσει να υπάρχει σε μεγάλες επιχειρήσεις και τους φορές χαρακτηρίζεται ως « εσωτερικός διαχειριστής» (intrapreneur), δηλαδή

ένα άτομο που μπορεί να ελέγχει τους πόρους και τους ομάδες και είναι σε θέση να αναλαμβάνει κινδύνους, να καινοτομεί και να επιχειρεί αλλαγές σε μεγάλες επιχειρήσεις(Deakins και Freel, 2017,σελ:9).

Η άποψη ότι ο επιχειρηματίας είναι κάποιος που είναι διαφορετικός, κάποιος που είναι καινοτόμος, είναι σημαντική. Μερικοί συγγραφείς έχουν προχωρήσει αυτή την άποψη για να διαχωρίσουν τους επιχειρηματίες (τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που επιθυμούν να αναπτύξουν και να επεκτείνουν την επιχείρησή τους) από τους τους ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων που δεν φιλοδοξούν να επεκτείνουν την επιχείρησή τους ή απλώς επιθυμούν να παραμείνουν αυτοαπασχολούμενοι. Το βασικό χαρακτηριστικό διαφοροποίησης για τους τους συγγραφείς είναι ότι ο επιχειρηματίας είναι καινοτόμος κατά τον Schumpeter(Deakins και Freel, 2017,σελ:10).

2.17 Ο επιχειρηματίας κατά τον Knight.

Σύμφωνα με τους Deakins και Freel «Η επικρατέστερη άποψη για τον επιχειρηματία, είναι αυτή κατά την οποία αναλαμβάνει συνειδητά υπολογισμένους κινδύνους και πλησιάζει την άποψη του Knight. Τους φαίνεται στο βιβλίο “Επιχειρηματικότητα και μικρές επιχειρήσεις” των David Deakins και Mark Freel (2017),κατά τον Knight , ο επιχειρηματίας είναι ένα άτομο που έχει προετοιμαστεί να αναλάβει κίνδυνο, και η ανταμοιβή - το κέρδος είναι η απόδοση λόγω της ανάληψης της αβεβαιότητας και του κινδύνου για τον οποίο δεν μπορεί να αγοράσει ασφάλιση. Έτσι τους επιχειρηματίας είναι τους άνθρωπος που διαβλέπει πιθανές ευκαιρίες και τους εκμεταλλεύεται τους όφελός του μετατρέποντάς τες σε κέρδος για τον ίδιο αλλά και για την επιχείρησή του. Οι ευκαιρίες σίγουρα δεν είναι τους αλλά μέσα σε ένα αβέβαιο κόσμο τους σωστός επιχειρηματίας είναι κάποιος που ξέρει να παίρνει έγκαιρα τα σωστά ρίσκα ώστε μακροπρόθεσμα να μπορεί να σχεδιάσει την πολιτική που επιθυμεί ο τους να ακολουθήσει(David Deakins και Freel ,2017, σελ:12-13).»

Η ευκαιρία για κέρδος προκύπτει από την αβεβαιότητα που περιβάλλει την αλλαγή. Αν η αλλαγή είναι απόλυτα προβλέψιμη, τότε δεν υπάρχει καμία ευκαιρία για κέρδος. Ο επιχειρηματίας είναι κάποιος ο οποίος είναι έτοιμος μέσα σε ένα αβέβαιο κόσμο να αναλάβει τον κίνδυνο με το συνεπαγόμενο ρίσκο, προκειμένου να φέρει σε πέρας το εγχείρημά του.

Ο Knight έκανε ένα σημαντικό διαχωρισμό ανάμεσα στον κίνδυνο και την αβεβαιότητα. Κίνδυνος υπάρχει όταν υπάρχουν αβέβαιες εκβάσεις, οι οποίες τους μπορεί να προβλεφθούν με συγκεκριμένη πιθανότητα. Η πραγματική αβεβαιότητα υπάρχει όταν τους κίνδυνος δεν μπορεί να υπολογιστεί. Ο καθένας είναι σε θέση να δημιουργήσει μια νέα start-up επιχείρηση αλλά δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί ο κίνδυνο τους πιθανής χρεοκοπίας αφού δεν υπάρχει κάποιος μαθηματικός τύπος που να μπορεί να το προβλέψει.

2.18 Ο επιχειρηματίας κατά τον Shailer.

Σύμφωνα με τους Deakins και Freel «Ο Shailer προτιμά να υιοθετήσει την άποψη της επιχειρηματικότητας ως διαδικασία και αναφέρεται σε μια φάση της επιχείρησης, όταν ο ιδιοκτήτης είναι και διοικητικό στέλεχος. Το διοικητικό στέλεχος, σε αντίθεση με τον ιδιοκτήτη, αναλαμβάνει τώρα τη λειτουργία του επιχειρηματία. Με την εφαρμογή της θεωρίας των αντιπροσώπων που έχει τεκμηριωθεί από συγγραφείς τους οι Jenson και Meckling εξετάζεται η περίπτωση πετυχημένων επιχειρηματιών που δεν τους άρεσε καθόλου η απώλεια ελέγχου όταν οι μετοχές της επιχείρησης άρχισαν να διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων κατά τον Ray και ο τρόπος με τον οποίο τους αποκτούν τα διοικητικά στελέχη είναι καθοριστικής σημασίας για το Management μιας μικρής επιχείρησης. Οι Stevenson και Jarillo υποστηρίζουν για την έννοια της επιχειρηματικότητας ότι είναι μια διαδικασία με την οποία τα άτομα...κυνηγούν ευκαιρίες χωρίς να σκέφτονται τους πόρους που έχουν υπό τον έλεγχό τους» (Deakins και Freel, 2017,σελ:12-13).

2.19 Η άποψη του Shackle για τον επιχειρηματία.

Σύμφωνα με τους Deakins και Freel , σελ:14 «Ο επιχειρηματίας κατά τον Shackle είναι κάποιος που είναι δημιουργικός και διαθέτει φαντασία. Ενώ ο επιχειρηματίας κατά τον Kirzner αντιλαμβάνεται ευκαιρίες, ο επιχειρηματίας κατά Shackle φαντάζεται ευκαιρίες. Ο καθένας είναι πιθανό να έχει αυτή την δημιουργική ικανότητα που την χρησιμοποιεί όταν κάνει επιλογές. Ο ρόλος της αβεβαιότητας και της ατελούς πληροφόρησης είναι κρίσιμος για την θεώρηση του ρόλου του επιχειρηματία από τον Shackle. Η αβεβαιότητα αυξάνει τους ευκαιρίες για ορισμένα άτομα να φανταστούν ευκαιρίες για κέρδος. Ο επιχειρηματίας σύμφωνα με τον Shackle είναι κάποιος που είναι δημιουργικός και αυθεντικός. Η φαντασία είναι σημαντική για τον εντοπισμό των πιθανών ευκαιριών»(Deakins και Freel,2017, σελ:14).

2.20 Η άποψη του Timmons για τον επιχειρηματία.

Συγγραφείς όπως ο Timmons σύμφωνα με τους Deakins και Freel «επιχείρησαν να συνοψίσουν τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των επιτυχημένων επιχειρηματιών και να τα κατηγοριοποιήσουν σε χαρακτηριστικά που μπορούν να αποκτηθούν και σε εκείνα που είναι έμφυτα. Κι ενώ ο Timmons παραδέχεται ότι πολλά από αυτά τα χαρακτηριστικά μπορούν να αποκτηθούν, μέσω της μάθησης ή μέσω της πείρας, ωστόσο θεωρεί ότι υπάρχουν και κάποια χαρακτηριστικά που δεν μπορούν να αποκτηθούν, που είναι έμφυτα, και ενδεχομένως ξεχωρίζουν τους «γεννημένους επιχειρηματίες» από τους «δημιουργημένους επιχειρηματίες» (Deakins και Freel,2017, σελ:15).

Ο Timmons θεωρεί ότι η ανάγκη για επιτυχίες και η δύναμη ελέγχου μπορεί να αποκτηθούν μαζί με τους ηγετικές ικανότητες και προσόντα τους η ικανότητα για ανάληψη ευθυνών για ενέργειες και αποφάσεις.

Πολλά από αυτά τα χαρακτηριστικά είναι δεξιότητες μάνατζμεντ. Οι επιχειρηματίες προφανώς θα πρέπει να είναι φιλόδοξοι αλλά ταυτόχρονα θα πρέπει να είναι ικανοποιημένοι που πέτυχαν τους προσωπικούς στόχους και τους φιλοδοξίες τους.

Η εσωτερική δύναμη ελέγχου έχει θεωρηθεί ότι ένα σημαντικό χαρακτηριστικό των εν δυνάμει επιχειρηματιών. Ο Timmons θεωρεί ότι τα χαρακτηριστικά αυτά μπορούν να αποκτηθούν. Τους από αυτές τους ικανότητες μπορεί ο εν δυνάμει επιχειρηματίας να τους διδαχθεί ή, τουλάχιστον, μπορούν να παρουσιαστούν επιχειρηματικές ευκαιρίες που υποκινούν την απόκτηση αυτών των δεξιοτήτων και ικανοτήτων.

Στην πράξη, πολλά από τα επιχειρηματικά χαρακτηριστικά συνδέονται με ένα επιτυχημένο υψηλόβαθμο διοικητικό στέλεχος ή με ένα οποιοδήποτε επιτυχημένο άτομο. Συνεπώς, είναι δύσκολο να καθορισθεί ένα σαφές σύνολο χαρακτηριστικών που αφορούν σε μία επιτυχημένη επιχειρηματική πρωτοβουλία.

Ο Timmons παραθέτει κάποια επιπλέον περισσότερο ενδογενή χαρακτηριστικά που ενισχύουν την ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας. Αυτά είναι η υψηλή ενεργητικότητα σε συνδυασμό με συναισθηματική σταθερότητα και η δημιουργική και καινοτομική ικανότητα. Η ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας συνδέεται γύρω από ένα άτομο (τον εν-δυνάμει επιχειρηματία), ο οποίος διακατέχεται από την ικανότητα σύλληψης ιδεών και ο οποίος με την διορατικότητα του μπορεί να εμπνέει τους τους. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά που αναφέραμε σε καμία περίπτωση δεν σημαίνει ότι μπορεί να κάνουν κάποιο περισσότερο ικανό για την ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας, και ούτε βέβαια σημαίνει ότι κάποιος που δεν τα έχει δεν θα μπορέσει να τα αποκτήσει (Deakins και Freel ,σελ:7) .

Πίνακας 3 :. Απόψεις για τον ρόλο που εκλαμβάνει ο επιχειρηματίας.

<u>ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ</u>	<u>ΒΑΣΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ</u>
Say	Συνδυάζει παραγωγικούς συντελεστές
Cantillon	Συνδυάζει παραγωγικούς συντελεστές
Kirzner	Ικανότητα εντοπισμού ευκαιριών.
Schumpeter	Καινοτόμος.
Knight	Αναλαμβάνει Κινδύνους.
Casson	Συνδυάζει τους παραγωγικούς πόρους
Hayek	Οραματιστής

Πηγή: Deakins και Freel 2017

2.21 Ο επιχειρηματίας κατά την συμβατική οικονομική θεωρία.

Σύμφωνα με τους Deakins και Freel , σελ:7 «Στη συμβατική οικονομική θεωρία ο όρος «επιχειρηματίας» γίνεται αισθητός μόνο λόγω της απουσίας του. Στη βασική ή τη νεοκλασική οικονομική θεωρία ως επιχειρηματίας θεωρείται ο που συντονίζει διαφορετικούς συντελεστές παραγωγής, αλλά ο ρόλος τους ενίοτε θεωρείται ως μη σημαντικός. Ο επιχειρηματίας , ταυτίζεται με τον καπιταλιστή εργοδότη, τον ιδιοκτήτη-μάνατζερ, ο οποίος διαθέτει τον πλούτο για να μπορέσει να υπάρξει παραγωγή , αλλά δεν διαθέτει κάποιο άλλο χαρακτηριστικό. Ο επιχειρηματίας , αν τελικά αναγνωριστεί η δράση του, είναι ένα άτομο το οποίο εις γνώση του αναλαμβάνει κινδύνους και η ανταμοιβή η οποία αποκομίζει είναι τα κέρδη (Deakins και Freel, 2017). Η ιδέα ότι ο επιχειρηματίας έχει κάποιο σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη αναπτύχθηκε από συγγραφείς που δεν ανήκουν στην βασική οικονομική σκέψη. Η συνεισφορά τους πλέον κατέχει μια σημαντική θέση , αλλά σχετικά πρόσφατα αναγνωρίστηκε η προσφορά της .Ο όρος «επιχειρηματίας» έχει γαλλικές καταβολές και σημαίνει «μεσάζοντας». Υπάρχει σημαντική βιβλιογραφία Γάλλων συγγραφέων που ασχολήθηκαν με το θέμα τους ο Cantillon και ο Say»(Deakins και Freel, σελ: 7).

2.22 Ορισμός επιχείρησης

Με τον όρο επιχείρηση εννοούμε την συνεργασία ατόμων με κοινούς στόχους και όραμα για την διενέργεια επιτυχημένων καθώς και κερδοφόρων συναλλαγών με το περιβάλλον. Απαραίτητη και αναγκαία προϋπόθεση για την επιτυχία αυτών των συναλλαγών αποτελεί ο αποτελεσματικός σχεδιασμός τους , ο οποίος πραγματοποιείται έχοντας ως αρχή ένα συγκεκριμένο στρατηγικό σχέδιο, το οποίο έχει ως σκοπό την εξισορρόπηση των δυνάμεων και αδυναμιών του εσωτερικού περιβάλλοντος της επιχείρησης με τους ευκαιρίες και απειλές του εξωτερικού περιβάλλοντος κατά τρόπο τέτοιο όπου η επιχείρηση να τυγχάνει συνεχούς πλεονεκτήματος προς τους ανταγωνιστές τους (Πολύζου,2011). Ως εσωτερικό περιβάλλον ορίζονται οι παράγοντες της επιχείρησης οι οποίοι την επηρεάζουν και βρίσκονται σε άμεση συσχέτιση μεταξύ τους δηλαδή, οι ανθρώπινοι πόροι (-εργατικό και στελεχιακό δυναμικό-),_οι φυσικοί (εγκαταστάσεις, πάγιος εξοπλισμός, αποθέματα),_οι τεχνολογικοί, οι οικονομικοί (δάνεια ,πηγές κεφαλαίων, μετοχικό κεφάλαιο κ.α. . Ως εξωτερικό περιβάλλον ορίζονται οι δυνάμεις που βρίσκονται έξω από τα όρια μιας επιχείρησης αλλά συμβάλουν και επηρεάζουν σημαντικά την υλοποίηση του στόχου τους. Το εξωτερικό περιβάλλον χωρίζεται σε άμεσο εξωτερικό και έμμεσο εξωτερικό περιβάλλον. Το άμεσο εξωτερικό περιβάλλον ή αλλιώς μικρό – περιβάλλον είναι τα στοιχεία του εξωτερικού περιβάλλοντος που οι δυνάμεις του έχουν άμεση επίδραση στην επιχείρηση. Αποτελείται από τους προμηθευτές, τους καταναλωτές, τους ανταγωνιστές, το ανθρώπινο δυναμικό και την κεφαλαιαγορά. Το έμμεσο εξωτερικό περιβάλλον ή αλλιώς

μάκρο – περιβάλλον είναι τα στοιχεία του περιβάλλοντος που δεν επηρεάζουν άμεσα την λειτουργία τους επιχείρησης. Το έμμεσο εξωτερικό περιβάλλον αποτελείται από την οικονομία, την τεχνολογία, το κοινωνικό περιβάλλον, το πολιτικό – νομικό περιβάλλον, το κοινωνικό περιβάλλον, το οικολογικό περιβάλλον το διεθνές περιβάλλον μιας επιχείρησης και την δημογραφική διάσταση (Μπόσδα-,2011, σελ:17).

2.23 Νομικές μορφές των επιχειρήσεων

Μεγάλη σημασία για την επιτυχημένη υλοποίηση μιας επιχειρηματικής ιδέας έχει η νομική μορφή που θα λάβει η τους ιδρυθείσα επιχείρηση. Η μορφή μιας επιχείρησης που θεωρείται σε κάθε περίπτωση κατάλληλη εξαρτάται από το είδος της επιχειρηματικής δραστηριότητας και κυρίως από το μέγεθος της επένδυσης. Οι κυριότερες μορφές επιχείρησης είναι οι παρακάτω taxheaven.gr (2019)

	Πίνακας 4: Νομικές Μορφές Επιχειρήσεων
Ατομική Επιχείρηση	Η μορφή αυτή είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη. Κύριο πλεονέκτημά τους είναι η μεγάλη ευελιξία ως προς τους επιχειρηματικές αποφάσεις που αφορούν στο είδος της δραστηριότητας, στην επιλογή των τεχνικών μεθόδων και, ως ένα βαθμό, στο μέγεθος της παραγωγής.
Ομόρρυθμη Εταιρεία Ο.Ε.	Για την ίδρυση Ομόρρυθμης Εταιρείας, πρέπει να συμπράξουν δύο τουλάχιστον μέρη, που, κατά την έκφραση του νόμου, υποχρεούνται αμοιβαίως στην επιδίωξη κοινού σκοπού (άρθρο 741 Αστικού Κώδικα).
Ετερόρρυθμη Εταιρεία	Χωρίζονται οι εταίροι της Ετερόρρυθμης Εταιρείας σε δύο κατηγορίες: τους ομόρρυθμους και τους ετερόρρυθμους. Η ευθύνη των ομορρύθμων εταιριών απέναντι στους πιστωτές της εταιρείας είναι αλληλέγγυα και απεριόριστη.
Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης Ε.Π.Ε.	Το κεφάλαιο διαιρείται σε «μερίδες συμμετοχής» καθεμία εκ των οποίων αποτελείται από εταιρικά μερίδια, από τα οποία το καθένα δεν μπορεί να είναι μικρότερο των 30 ευρώ.
Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία Ι.Κ.Ε.	Οι εταίροι συμμετέχουν με κεφαλαιακές, εξωκεφαλαιακές ή εγγυητικές εισφορές, ενώ η νέα αυτή εταιρική μορφή ανταποκρίνεται στον διαχωρισμό των λειτουργιών των εταίρων μέσα στην επιχείρηση.

Ανώνυμη Εταιρεία Α.Ε.	Η Ανώνυμη Εταιρεία είναι ένα νομικό πρόσωπο που έχει ως επί το πλείστον κερδοσκοπικό χαρακτήρα με κυριότερο πλεονέκτημα, οι συμμετέχοντες σ αυτή (μέτοχοι) να ευθύνονται μόνο μέχρι το ύψος τους συμμετοχής τους.
Συνεταιρισμοί	Κατάρτιση Καταστατικού του Συνεταιρισμού το οποίο θα πρέπει να υποβληθεί για έγκριση και καταχώρηση στα Μητρώα Συνεταιρισμών του Ειρηνοδικείου τους Έδρας του
Κοινωνικές επιχειρήσεις ΚοινΣεπ	Είναι μια μορφή αστικού συνεταιρισμού, όπου 5 ή περισσότεροι άνθρωποι ενώνουν τους δυνάμεις τους για να κάνουν μια κοινά διοικούμενη εταιρεία.
ΚοινΣεπ	“νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και αποτελεί συνεταιρισμό κοινωνικής ωφέλειας με αντικείμενο την παραγωγή, προμήθεια ή παροχή αγαθών και υπηρεσιών γενικού συμφέροντος η οποία διαθέτει την εμπορική ιδιότητα”.

2.24 Ο ορισμός της βιομηχανικής πολιτικής

Η βιομηχανική πολιτική ή η βιομηχανική στρατηγική μιας χώρας είναι η επίσημη στρατηγική της προσπάθεια για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης και της ανάπτυξης ολόκληρης ή μέρους της οικονομίας, η οποία συχνά επικεντρώνεται στο σύνολο ή μέρος του μεταποιητικού τομέα . Η κυβέρνηση λαμβάνει μέτρα «με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και των δυνατοτήτων των εγχώριων επιχειρήσεων και την προώθηση της διαρθρωτικής μετατροπής» Η υποδομή μιας χώρας (συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενεργειακής βιομηχανίας) αποτελεί βασικό παράγοντα της ευρύτερης οικονομίας.

Οι βιομηχανικές πολιτικές είναι παρεμβατικά μέτρα που είναι τυπικά για χώρες με μεικτή οικονομία. Πολλοί τύποι βιομηχανικών πολιτικών περιέχουν κοινά στοιχεία με άλλα είδη παρεμβατικών πρακτικών όπως η εμπορική πολιτική. Η βιομηχανική πολιτική θεωρείται συνήθως ξεχωριστή από τις ευρύτερες μακροοικονομικές πολιτικές, όπως η ενίσχυση των πιστώσεων και η φορολόγηση των κεφαλαιακών κερδών. Τα παραδοσιακά παραδείγματα βιομηχανικής πολιτικής περιλαμβάνουν την επιδότηση των εξαγωγικών βιομηχανιών και την υποκατάσταση των εισαγωγών-βιομηχανοποίησης (ISI), όπου επιβάλλονται προσωρινά εμπορικοί φραγμοί σε ορισμένους βασικούς τομείς, όπως η μεταποίηση . Με την επιλεκτική προστασία ορισμένων βιομηχανιών, οι βιομηχανίες αυτές δίνουν χρόνο για μάθηση (μάθηση με πράξη) και αναβάθμιση. Μόλις είναι αρκετά ανταγωνιστικοί, οι περιορισμοί αυτοί θα αρθούν για να εκθέσουν τις επιλεγμένες βιομηχανίες στη διεθνή αγορά. Οι πιο σύγχρονες βιομηχανικές πολιτικές περιλαμβάνουν μέτρα όπως η στήριξη των δεσμών μεταξύ των επιχειρήσεων και η στήριξη για τις ανερχόμενες τεχνολογίες .

Συμπεράσματα

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύθηκε η έννοια της επιχειρηματικότητας όπου μπορούμε να διακρίνουμε ότι πρωτεύοντες στόχοι μιας επιχείρησης αποτελούν η δημιουργία προστιθέμενης αξίας αλλά και η αξία για το ίδιο το άτομο και το κοινωνικό σύνολο. Η οικονομική ανάπτυξη και η ευημερία ενός κράτους είναι έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες με την επιχειρηματικότητα καθώς από αυτήν προκύπτουν νέες θέσεις εργασίας και εισέρχονται στην αγορά νέα προϊόντα και υπηρεσίες που μπορεί να συμβάλλουν σημαντικά στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Ακόμη, βλέπουμε πως η επιχειρηματικότητα έχει την τάση να επηρεάζεται και από πολλούς εξωτερικούς παράγοντες εκτός από τους εσωτερικούς. Πολλά άτομα επιλέγουν τελευταία να προσπαθήσουν να δημιουργήσουν κάτι δικό τους με κίνητρο την δημιουργία ενός καλύτερου μέλλοντος μέσα στους δύσκολους καιρούς που ζούμε. Διαπιστώνεται επίσης πως η καινοτομία μπορεί να επιφέρει και την καταστροφή, καταστροφή των ήδη υπάρχοντων επιχειρήσεων όμως παρόλ'αυτα δεν παύει να είναι η κινητήριος δύναμη για τη συνεχή επιμόρφωση και την ανάπτυξη άλλων ικανοτήτων του ανθρώπου όπως είναι η δημιουργικότητα. Προσπαθήσαμε επίσης να κάνουμε μια ανάλυση διάφορων σχετικών με την επιχειρηματικότητα ορισμών όπως αυτών του επιχειρηματία και το τι είναι αυτό που ορίζεται ως επιχείρηση.

Κλείνοντας γίνεται εμφανές από τα προαναφερθέντα ότι ο επιχειρηματίας για να είναι επιτυχημένος δεν πρέπει απλώς να διαθέτει κάποια χαρακτηριστικά όπως είναι η δημιουργικότητα, η ηγετικότητα, η εμπιστοσύνη, η αφοσίωση και η αποφασιστικότητα, χαρακτηριστικά τα οποία μπορεί να διαθέτει και ένα οποιοδήποτε επιτυχημένο άτομο αλλά σύμφωνα με τον Timmons θα πρέπει να έχει επιπλέον ενεργητικότητα, συναισθηματική σταθερότητα και καινοτομική ικανότητα.

Κεφάλαιο 3. Νεοφυής επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

3.1 Οι ελληνικές startup επιχειρήσεις

Εισαγωγή

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εργασίας για το ζήτημα των Ελληνικών Startup επιχειρήσεων αναφέρεται συγκεκριμένα πως «Το 2008 μετά την κατάρρευση της *Lehman Brother* μιας εταιρείας με εμπειρία 148 ετών, ξεκίνησε μια νέα εποχή που σηματοδότησε το τέλος της εμπιστοσύνης στην ακλόνητη πίστη στην σοφία των αγορών. Στη συνέχεια τον Σεπτέμβρη του ίδιου έτους η παγκόσμια οικονομία έφτασε στα όρια της κατάρρευσης και την τελευταία στιγμή διασώθηκε από τα ίδια τα κράτη. Πριν την είσοδο της κρίσης στην Ελλάδα υπήρχε ένα γενικότερο κλίμα αισιοδοξίας με παρόμοιους ρυθμούς ανάπτυξης με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ, αυτό το κλίμα αισιοδοξίας ακολούθησαν και τα ποσοστά ανεργίας τα οποία διατηρήθηκαν σταθερά μέχρι και το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης. Ενώ πριν το 2007-2008 η Ελλάδα θεωρούνταν το ίδιο αξιόπιστη με όλες τις υπόλοιπες χώρες της ευρωζώνης, από το δεύτερο μισό του 2009 και μετά η υπερχρέωση του ελληνικού δημοσίου ήρθε στο προσκήνιο, καθώς η Ελλάδα αξιολογήθηκε ως η χώρα με τη μικρότερη πιθανότητα ελέγχου του διογκούμενου χρέους της. Στις αρχές του 2010, η κυβέρνηση ανακοίνωσε το Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης, το οποίο προέβλεπε μείωση του ελλείμματος κατά 4% το 2010, και περαιτέρω μείωσή του σε κάτω από 3% έως το 2012, με την εφαρμογή μιας σειράς από μέτρα (μεταξύ άλλων, πάγωμα προσλήψεων, αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης, αύξηση του ΦΠΑ, νέο φορολογικό σύστημα για την πάταξη της φοροδιαφυγής). Το Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις αρχές του Φεβρουαρίου του 2010.» Ινστιτούτο Εργασίας (2011), σελ:34

Όπως αναφέρει σχετικά και ο Ντούσιας «Στην Ελλάδα, τα startups ξεκίνησαν να εμφανίζονται την περίοδο 2012-2014, όταν, ενδεχομένως και λόγω της οικονομικής κρίσης, άρχισαν να θεωρούνται ότι είναι το κλειδί για την επιστροφή στην ανάπτυξη. Τα τελευταία χρόνια υπήρξε έντονη ενίσχυση του οικοσυστήματος των startup επιχειρήσεων στην Ελλάδα, με τη δημιουργία αρκετών μηχανισμών επιχειρηματικής επώασης καθώς και με τη διεξαγωγή πολλών διαγωνισμών επιχειρηματικότητας και καινοτομίας. Στον ανερχόμενο χώρο των startups, ήδη η Ελλάδα μετρά αρκετά *success stories!* Δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν το *e-food* και το *parkaround*. Παραδείγματα που αποδεικνύουν πως όπου υπάρχει ισχυρή θέληση και έξυπνη στρατηγική, μπορεί να υπάρξει και επιτυχία. Φυσικά, κάθε *success story* είναι μοναδικό και δεν μπορεί να αντιγραφεί. Όλα πηγάζουν από της ξεχωριστές συνθήκες, το περιβάλλον, την εκπαίδευση, την κουλτούρα, τη νοοτροπία.» Ντούσιας(2020),σελ:2 .

«Στη χώρα της, πληθαίνουν διαρκώς οι ευκαιρίες για την ανάπτυξη καινοτόμων ιδεών και τη δημιουργία πολλά υποσχόμενων συνεργασιών μεταξύ προσηλωμένων και δημιουργικών ομάδων. Χώροι co-

working, διαγωνισμοί καινοτομίας και ειδικές εκδηλώσεις προσφέρουν τη δυνατότητα σε νεοσύστατες επιχειρήσεις να συνδεθούν με χρηματοδότες ή χρήσιμους συνεργάτες» (developgreece.com, 2020)

3.2 Οι startups με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση το 2020

Σύμφωνα με την δήλωση της Δέσποινας Κόντη στην εφημερίδα «Καθημερινή» « 10 νεοφυείς εταιρείες έχουν σημειώσει τα υψηλότερα ποσοστά χρηματοδότησης που έχουν δοθεί μέχρι σήμερα σε Startup.

«Σύμφωνα με τη λίστα (top 10 most funded greek startups, all time), η οποία περιλαμβάνεται στην ετήσια έκθεση που δημοσίευσαν πρόσφατα το Foundation και το EIT Digital, στην κορυφή βρίσκεται η Skroutz, με ποσό που δεν έχει ανακοινωθεί, ενώ έπεται η Blueground η οποία συνολικά έχει σηκώσει κοντά στα 89,6 εκατ. Ευρώ. Ακολουθεί η Persado που έχει αντλήσει συνολικά 83,6 εκατ. Ενώ έπεται η Viva Wallet (75 εκατ. Ευρώ) η οποία της τα τέλη του 2019 ανακοίνωσε νέα χρηματοδότηση ύψους 60 εκατ. Ευρώ από το private equity Hedosophia. Την 5^η θέση της λίστας καταλαμβάνει η Workable συγκεντρώνοντας συνολικά 73,8 εκατ. Ευρώ, ακολουθούμενη από τη Netdata, η οποία τον Σεπτέμβριο του 2020 ανακοίνωσε χρηματοδότηση ύψους 14,2 εκατ. Δολ., με το σύνολο των κεφαλαίων που έχει συγκεντρώσει να αγγίζει τα 32,5 εκατ. Δολ.

Η εταιρεία, δημιούργημα του Κώστα Τσαούση, έχει αναπτύξει λογισμικό ανοικτού κώδικα με στόχο την παρακολούθηση της απόδοσης των υπολογιστικών συστημάτων. Λόγω των κεφαλαίων που συγκεντρώσε πρόσφατα, θεωρείται η πιο γρήγορα αναπτυσσόμενη ελληνική startup. Την 7^η θέση καταλαμβάνει η εταιρεία Balena, με το συνολικό ύψος των κεφαλαίων που έχει συγκεντρώσει να αγγίζει τα 28,1 εκατ. Ευρώ, ενώ ακολουθεί με 23,8 εκατ. Η Hellas Direct αλλά και η Softomotive με 21,7 εκατ., η οποία ωστόσο εξαγοράστηκε φέτος από τη Microsoft έναντι ποσού που φέρεται να υπερβαίνει τα 100 εκατ. Τη λίστα ολοκληρώνει η fintech εταιρεία Plum, που έχει συγκεντρώσει συνολικά 19,5 εκατ.

Ο μέσος όρος λειτουργίας των εταιρειών αγγίζει τα 8 χρόνια ενώ έχουν, κατά μέσον όρο, συμμετάσχει σε 3 γύρους χρηματοδότησης. Περιγράφοντας το προφίλ των συγκεκριμένων εταιρειών, η έκθεση επισημαίνει ότι κατά μέσον όρο διαθέτουν 101-250 εργαζομένους, ενώ 6 της 10 διατηρούν κάποιο παράρτημα ή έχουν ευρεία παρουσία στην αμερικανική αγορά. Άλλωστε φέτος, από το σύνολο των κεφαλαίων που διοχετεύθηκαν σε ελληνικές startups, ένα ποσοστό της τάξεως του 88,2% προέρχεται από διεθνείς επενδυτές, έναντι 11,7% που προήλθε από ελληνικά κεφάλαια. Το 2020, το σύνολο των κεφαλαίων που άντλησαν οι νεοφυείς εταιρείες αγγίζει τα 150 εκατ., ωστόσο πολλά από αυτά δεν αφορούν απαραίτητα επενδύσεις σε νέες εταιρείες, αλλά αναχρηματοδοτήσεις (follow-on investment) σε εταιρείες που έχουν ήδη χρηματοδοτηθεί στο παρελθόν. Της αναφέρουν πληροφορίες, τη νέα χρονιά αναμένεται να ακολουθήσουν και της χρηματοδοτήσεις, κάποιες εκ των οποίων θα λάβουν χώρα κατά το πρώτο τρίμηνο του 2021» Κόντη (2020) σελ:1 .

3.3 Το μήνυμα που βγαίνει απο την ελληνική start up κοινότητα;

Σύμφωνα με την Σουζάνα Θεοδωρίδου, *Startup Program Manager για τη Microsoft Ελλάδας Κύπρου και Μάλτας* «η ελληνική startup κοινότητα αναπτύσσεται ραγδαία τα τελευταία χρόνια. Ακούμε όλο και πιο συχνά για εντυπωσιακά exits ή και μεγάλες επενδύσεις. Παρατηρείται ότι ο κόσμος που εγκατέλειψε την Ελλάδα στην περίοδο της έντονης κρίσης, επιστρέφει ξανά στην χώρα , καθώς οι startups προσφέρουν ανταγωνιστικά πακέτα αποδοχών με αυτά του εξωτερικού και ευκαιρίες εξέλιξης. Τέλος, αυτό που σίγουρα είναι εντυπωσιακό είναι ότι παρά της δυσκολίες και την οικονομική κρίση λόγω της πανδημίας, το μεγαλύτερο ποσοστό των startups γρήγορα προσαρμόζονται, επιβιώνουν και συχνά συνεχίζουν να μεγαλώνουν. Αυτοί οι νέοι επιχειρηματίες ξέρουν να κυβερνούν ένα καράβι σε άγνωστα νερά, και αυτή είναι το superpower των startup founders!» Θεοδωρίδου(2021), σελ.:1.

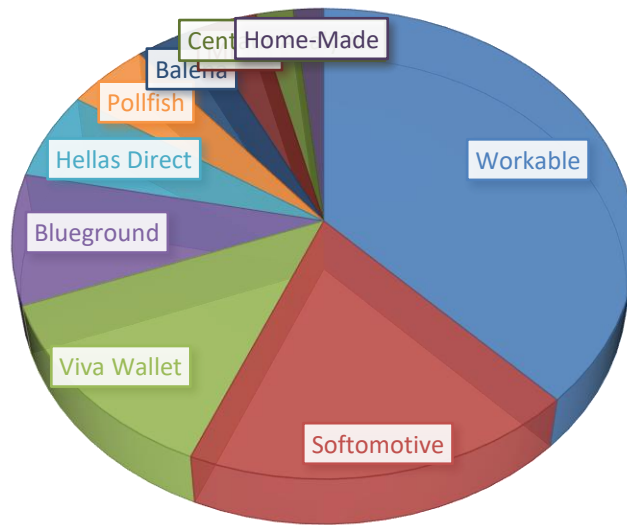
Τονίζει επίσης ότι «οι start-up επιχειρήσεις στην Ελλάδα φέρνουν μια ουσιαστική αλλαγή. Μία αλλαγή που χαρακτηρίζεται από της ψηφιακές τεχνολογίες και έχει επίδραση τόσο στην οικονομία, όσο και στην κοινωνία. Οι startupperes του σήμερα, με της ιδέες, την επιμονή της, τη σκληρή δουλειά και την υψηλή της τεχνική εξειδίκευση, είναι οι άνθρωποι που θα συμβάλλουν τα μέγιστα ώστε να βγει η Ελλάδα από την κρίση αναφέρει της ότι δεν είναι κάτι άπιαστο, ούτε ουτοπικό. Τα παραδείγματα είναι πολλά της αυτά της Εσθονίας, Πολωνίας, Πορτογαλίας, ακόμα και της Κύπρου, που με σωστά κίνητρα, χώρο για ανάπτυξη, οι startup έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στην σταδιακή ανόρθωση της οικονομίας αυτών των χωρών». Θεοδωρίδου(2021), σελ.:2

3.4 Οι Ελληνικές Startups που γεννήθηκαν στην κρίση και προσέλκυσαν επενδυτές

Σύμφωνα με την Βασιλική Κουρλιμπίνη στο capital.gr «Η διεθνής εμπειρία δείχνει πως μόλις μία στις δέκα καινοτόμες επιχειρήσεις καταφέρνει να επιβιώσει και να αναπτύξει το *business plan* της, κερδίζοντας την εμπιστοσύνη των επενδυτών. Στην ελληνική περίπτωση τα πράγματα για τις *startups* δείχνουν να είναι ακόμα πιο περίπλοκα, κυρίως λόγω των δυσκολιών πρόσβασης στη χρηματοδότηση, αλλά και του κατά κανόνα αφιλόξενου περιβάλλοντος για την ανάπτυξη των ιδεών και το στήσιμο μιας νεοφυούς επιχείρησης, παρά της ιδιωτικές πρωτοβουλίες για τη στήριξη της καινοτομίας. Παρά τα εμπόδια, εντούτοις, οι προοπτικές για το μέλλον της εγχώριας *startup* σκηνής και την προσέλκυση κεφαλαίων δεν είναι αρνητικές. Κάθε άλλο μάλιστα. Σύμφωνα με το τελευταίο *report* της πλατφόρμας τεχνολογίας και καινοτομίας *Foundation*, η οποία έχει γίνει γνωστή ως κόμβος για *startups*, ως επιταχυντής ψηφιακού μετασχηματισμού για επιχειρήσεις και ως τεχνολογική εκπαιδευτική κυμέλη, οι ελληνικές *startup* εταιρείες επιτυγχάνουν χρόνο με τον χρόνο όλο και μεγαλύτερες χρηματοδοτήσεις, ενώ φαίνεται πως σημαντικές επενδυτικές ευκαιρίες είναι πλέον διαθέσιμες της Έλληνες ιδρυτές νέων νεοφυών επιχειρήσεων που αναζητούν κεφάλαια. Είναι ενδεικτικό πως οι ελληνικές καινοτόμες επιχειρήσεις συγκέντρωσαν το 2018 κεφάλαια ύψους 116,5 εκατ. Ευρώ, ακόμα υψηλότερα σε σύγκριση με το 2017, οπότε επενδύθηκαν περίπου 100 εκατ. Ευρώ.

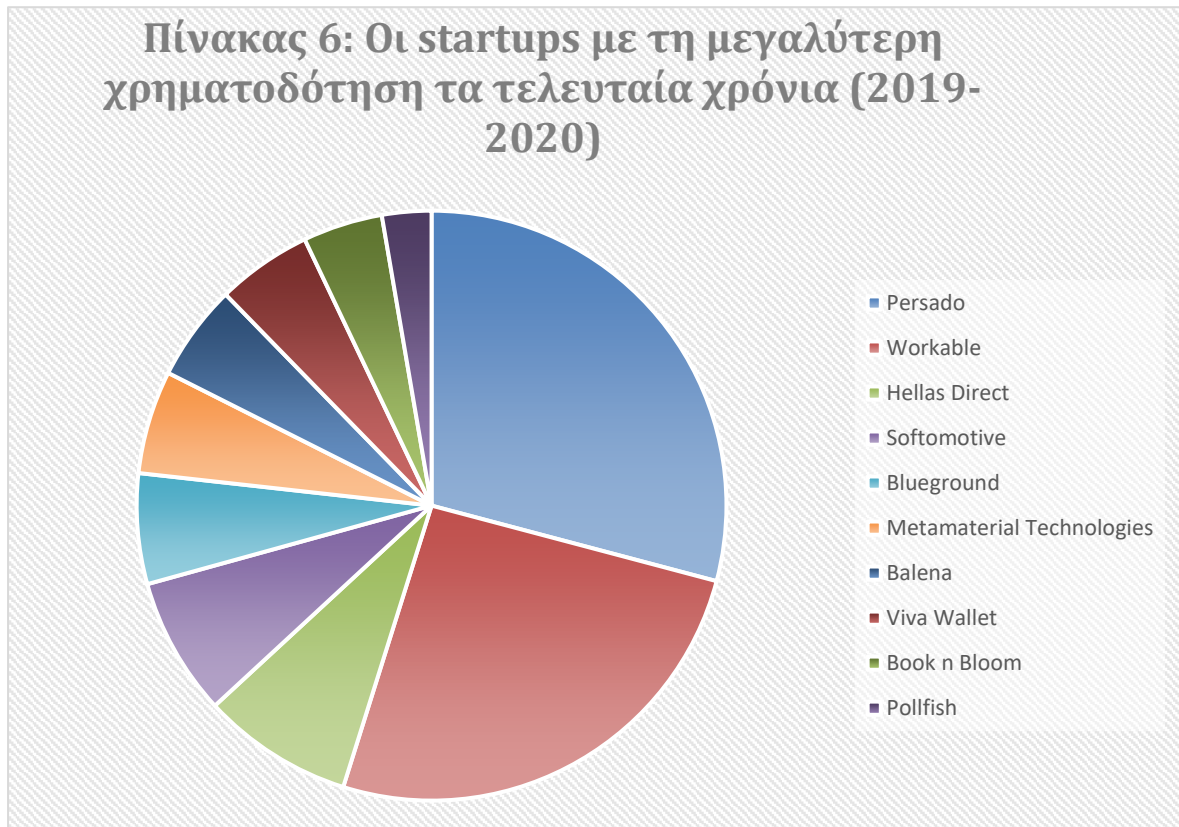
Τα περισσότερα κεφάλαια προήλθαν από *venture capitals*. Σημειώνεται πως την περίοδο 2010-2016 οι επενδύσεις ανέρχονταν σε μόλις 200 εκατ. Ευρώ. Την ίδια ώρα, περισσότερα από 500 εκατ. Ευρώ αναμένεται να διοχετευθούν στα επόμενα χρόνια σε ελληνικές *startups* και εταιρείες μέσω του επενδυτικού προγράμματος *EquiFund*, που συνδυάζει ευρωπαϊκούς, εθνικούς, αλλά και ιδιωτικούς πόρους. Οι τομείς των βιοεπιστημών, της κοινωνικής δικτύωσης, της ψυχαγωγίας και του τουρισμού είναι οι δημοφιλέστεροι ανάμεσα σε *startups* που βρίσκονται στα αρχικά στάδια της ανάπτυξής της. Σύμφωνα, ακόμα, με στοιχεία που συγκέντρωσε το *Found.ation*, η Ελλάδα ανέβηκε 28 θέσεις στην κατηγορία «*Founders Choise*». Ειδικότερα, το 2018 η Αθήνα επιλέχθηκε από το 1,67% των *founders* της Ευρώπης, καταλαμβάνοντας την 32^η θέση. Της έδειξε η έκθεση της *Found.ation* για το 2018, το *Top-10* των *startups* με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση ήταν οι εξής: *Workable* (43,83 εκατ. Ευρώ), *Softomotive* (21,75 εκατ. Ευρώ) *Viva Wallet* (15 εκατ. Ευρώ), *Blueground* (10,44 εκατ. Ευρώ), *Hellas Direct* (7 εκατ. Ευρώ), *Pollfish* (5,48 εκατ. Ευρώ), *Balena* (4,35 εκατ. Ευρώ), *METIS* (4 εκατ. Ευρώ), *Centaur Analytics* (2,5 εκατ. Ευρώ), *Home-Made* (2 εκατ. Ευρώ). Στη λίστα με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση τα τελευταία χρόνια φιγουράρουν οι *Persado* (83,6 εκατ. Ευρώ), *Workable* (73,83 εκατ. Ευρώ), *Hellas Direct* (23,8 εκατ. Ευρώ), *Softomotive* (21,75 εκατ. Ευρώ), *Blueground* (17,38 εκατ. Ευρώ), *Metamaterial Technologies* (16,26 εκατ. Ευρώ), *Balena* (15,13 εκατ. Ευρώ), *Viva Wallet* (15 εκατ. Ευρώ), *Book'n'Bloom* (12,55 εκατ. Ευρώ) και *Pollfish* (7,76 εκατ. Ευρώ).» Κουρλιμπίνη(2021), σελ:4

**ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΤΟ TOP-10 ΤΩΝ STARTUPS
ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΤΟ 2018**

Πηγή: (Capital.gr, 2018)

Πίνακας 6: Οι startups με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση τα τελευταία χρόνια (2019-2020)

Πηγή: Capital.gr 2020

Συμπεράσματα

Στο κεφάλαιο αυτό έγινε εμφανές πως η Ελλάδα μια χώρα που το 2009 αντιμετώπιζε το υψηλότερο δημοσιονομικό έλλειμμα , μια χώρα που μετά από αρκετές αναθεωρήσεις το έλλειμμα υπολογιζόταν στο 15,4 % του ΑΕΠ αντιμετώπιστηκε από πολλούς οικονομολόγους με δυσπιστία αφού πρότειναν αρκετές διορθωτικές πολιτικές για τον έλεγχο του δημόσιου χρέους. Στην Ελλάδα και την περίοδο της βαθιάς κρίσης το 2012-2-14 εμφανίστηκαν σαν απάντηση σε όλες αυτές τις δυσκολίες οι λεγόμενες Start-up επιχειρήσεις οι οποίες σημείωσαν πολύ μεγάλη επιτυχία. Όλες αυτές οι περιπτώσεις επιτυχίας νεοιδρυθήσων επιχειρήσεων σε περιόδους κρίσης καταδεικνύουν ένα βασικό πράγμα και δεν είναι άλλο από το ότι όταν υπάρχει η θέληση σαν κίνητρο τότε όλα τα εγχειρήματα θα στεφθούν από επιτυχία. Αυτό που πρέπει να κρατήσουμε από αυτό το κεφάλαιο είναι ότι η Ελληνική Start-up κοινότητα έχει χαράξει άκρως ανοδική πορεία η οποία με την σειρά της συμπαρασύρει και την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών αφού οι νεοσύστατες επιχειρήσεις αναπτύσσουν νέες τεχνολογίες προς το συμφέρον των ανθρώπων. Αυτό που μένει και είναι ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι παρά την βαθιά οικονομική κρίση που έχει ριζώσει στην Ελλάδα το «Ελληνικό επιχειρηματικό δαιμόνιο» έχει συμβάλλει τα μέγιστα ώστε η χώρα μέσω των Start-up επιχειρήσεων να κάνει ραγδαία βήματα για την έξοδο από την κρίση.

Κεφάλαιο 4. Νεοφυής επιχειρηματικότητα στο Ισραήλ

4.1 Το παράδειγμα του Ισραήλ.

Το Ισραήλ είναι πρωτοπόρο σε εταιρείες startup. Η Silicon Wadi θεωρείται παγκοσμίως δεύτερη σε σπουδαιότητα μετά τη Μέκκα των startups, τη Silicon Valley της Καλιφόρνιας. Επιπλέον, εκτός από τη Silicon Wadi, το Ισραήλ στεγάζει πολλά κέντρα για την ανάπτυξη startups, πάνω από 1.000 επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας και ερευνητικών κέντρων, καθώς και περίπου 5.000 νεοσύστατες επιχειρήσεις. Ο χαρακτηρισμός του Ισραήλ ως «startup έθνους» τού αξίζει. Ο Nasdaq, το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης που φιλοξενεί κυρίως εταιρείες τεχνολογίας, απαριθμεί περισσότερες ισραηλινές από οποιαδήποτε άλλη χώρα με εξαίρεση τις ΗΠΑ. Η επιτυχία του Ισραήλ πηγαινει πίσω στο 1991, όταν δημιούργησε 24 εκκολαπτήρια τεχνολογίας για να βοηθηθούν επιχειρηματίες να αναπτύξουν και να διαθέσουν τα προϊόντα/υπηρεσίες τους στις παγκόσμιες αγορές. Μετά επένδυσε 120 εκατ. δολάρια σε δέκα ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων και πρόσφερε φορολογικά και άλλα κίνητρα για επιχειρήσεις από τη Silicon Valley να εγκατασταθούν και να επενδύσουν από κοινού με ισραηλινά επιχειρηματικά κεφάλαια. Εξίσου σημαντική είναι η πάταξη της γραφειοκρατίας για τη σύσταση των startups και τα κίνητρα επιχειρηματικών κεφαλαίων που δίνονται για να μπορούν να αγοράσουν φθηνά την κυβερνητική συμμετοχή σε περίπτωση επιτυχίας, αυξάνοντας έτσι τις αποδόσεις τους (Μακριδάκης, 2014)-.

4.2 Η σχέση του στρατού με την επιχειρηματικότητα στο Ισραήλ

Η στράτευση στο Ισραήλ είναι υποχρεωτική για άντρες-γυναίκες. Μετά το σχολείο κατατάσσονται στις Ισραηλινές Δυνάμεις Άμυνας. Η υποχρεωτική στράτευση στους άντρες διαρκεί 3 χρόνια ενώ στις γυναίκες είναι 2 χρόνια (Bering 2011). Εξαίρεση στην γενική στράτευση αποτελούν οι ορθόδοξες γυναίκες, υπερορθόδοξοι (άντρες και γυναίκες), οι Άραβες και κάποιες άλλες εθνικές μειονότητες οι οποίοι κρίνονται ανίκανοι προς στράτευση.

Το 2003 οι Avrahaní και Lerner ερεύνησαν τον αντίκτυπο της υπηρετήσης στον στρατό με την επιλογή να εμπλακούν αργότερα με την επιχειρηματικότητα. Η σπουδή τους βασίζεται σε έρευνες ανάμεσα σε πτυχιούχους 10-25 χρόνια μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους. Αυτό που πραγματικά είναι εκπληκτικό είναι τα ευρήματα τα οποία έδειξαν ότι η στρατιωτική θητεία στους άντρες σχετίζεται άμεσα με την εμπλοκή

σε επιχειρηματικές δραστηριότητες. Ο Avrahaní και Lerner προσδιόρισαν την επέκταση της θητείας πέρα από τα 6 χρόνια ως «καριέρα» (παρά σαν υποχρέωση).

Από την άλλη πλευρά στην έρευνα του Brockhaus (1980) ο όρος επιχειρηματικότητα σχεδόν σε κάθε ορισμό περιλαμβάνει τους όρους «οργάνωση», «έλεγχος» και «διαχείριση» είναι εύλογο επομένως ότι κάποιος που κατείχε θέση ισχύος στον στρατό είναι πιο πιθανό να επιτύχει στον επιχειρηματικό τομέα από κάποιον που επιτέλεσε ως απλός στρατιώτης. Ο Kleykamp το 2009 υποστηρίζει πως οι γνώσεις που αποκτιούνται όπως οι διαχειριστικές ικανότητες, λογιστικά, οι τεχνικές υπηρεσίες και ο οικονομικός σχεδιασμός συνήθως χρησιμοποιούνται στην μετέπειτα ζωή ως πολίτες.

Όπως βλέπουμε δηλαδή η στρατιωτική ζωή είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ζωή ως πολίτης και με την άσκηση του «επιχειρήν. Ο άνθρωπος που ως στρατιωτικός έχει μάθει να υπακούει σε εντολές, να έχει προγραμματισμό και θέληση στη ζωή του τότε έχει αρκετά καλές πιθανότητες αργότερα να επιτύχει στην δημιουργία της δικής του επιχείρησης (Brian A. Polin' and Chaim M. Ehrman, 2018). Προφανώς και όταν κάποιος επιθυμεί να ξεκινήσει ένα νέο εγχείρημα, μια πρωτότυπη επιχείρηση (start-up) τότε όλα αυτά τα χαρακτηριστικά θα του φανούν ιδιαίτερος χρήσιμα

4.3 Η ιστορία της βιομηχανικής πολιτικής του Ισραήλ

Η ιστορία της οικονομίας του Ισραήλ χαρακτηρίζεται από τα δυο μεγάλα άλματα, σε περιόδους στασιμότητας και υπερπληθωρισμού. Οι μακροοικονομικές πολιτικές της κυβέρνησης έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επιτάχυνση της ανάπτυξης της χώρας, έπειτα στην αναστροφή της και στη συνέχεια στην απελευθέρωσή της. Το πρώτο μεγάλο άλμα παρουσιάστηκε από το 1948 έως το 1970, μια περίοδος κατά την οποία το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σχεδόν τετραπλασιάστηκε ενώ ο πληθυσμός τριπλασιάστηκε, ακόμη και κατά την διάρκεια της εμπλοκής του Ισραήλ σε τρεις μεγάλους πολέμους. Το δεύτερο συντελέστηκε από το 1990 έως σήμερα, κατά το οποίο η χώρα μετατράπηκε σε ένα πρωτοπόρο κέντρο παγκόσμιας καινοτομίας.

Είναι αλήθεια πως οι ρίζες της πρώτης περιόδου της οικονομικής ανάπτυξης μπορεί κανείς να τις ανιχνεύσει πριν την ίδρυση του κράτους στα τέλη του 19ου αιώνα. Χαρακτηριστικό είναι το 1880, μια ομάδα Ισραηλινών αποίκων προσπάθησε να οικοδομήσει μια αγροτική κοινότητα σε μια νέα πόλη που είχαν ιδρύσει με την ονομασία Petach Tikva, λίγα χιλιόμετρα από το σημερινό Τελ Αβίβ.

Αρχικά αφού έμειναν σε σκηνές οι πρωτοπόροι αυτοί προσέλαβαν ντόπιους Άραβες χωρικούς για να χτίσουν λασποκαλύβες. Όταν όμως έβρεχε υπήρχε μεγαλύτερη εισροή νερού στις καλύβες από ότι στις σκηνές και όταν το ποτάμι υπερχειλίζει, οι κατασκευές έλιωναν. Είχαν σημειωθεί και αρκετά περιστατικά ελονοσίας και δυσεντερίας. Μετά από μερικούς χειμώνες οι οικονομίες των αγροτών είχαν εξαντληθεί, η πρόσβαση τους στους δρόμους είχε χαθεί και οι οικογένειες τους κινδύνευαν από την πείνα. Λύση στα προβλήματα αυτά

έδωσε το 1883 ο Γάλλος-Εβραίος τραπεζίτης Edmond de Rothchild ο οποίος παρείχε οικονομική βοήθεια που χρειαζόνταν. Στη συνέχεια ένας εμπειρογνώμων σε θέματα γεωργίας συμβούλεψε τους αποίκους να φυτέψουν δέντρα ευκαλύπτου στο σημείο όπου η υπερχειλίση του ποταμού δημιουργούσε τους βάλτους οι ρίζες αυτών των δέντρων γρήγορα θα προκαλούσαν την ξηρασία των βάλτων. Τα ποσοστά ελκυστικότητας μειώθηκαν δραματικά και περισσότερες οικογένειες ήρθαν να κατοικήσουν στην κοινότητα.

Ξεκινώντας η δεκαετία του 1920 και συνεχίζοντας κατά την διάρκεια της δεκαετίας, η παραγωγικότητα της εργασίας στο Yishuv μια εβραϊκή κοινότητα πριν από το κράτος της Παλαιστίνης- αναπτύχθηκε κατά 80% παράγοντας μια τετραπλή αύξηση σε εθνικό προϊόν καθώς και ο Εβραϊκός πληθυσμός αυξήθηκε σε μέγεθος. Εντυπωσιακό είναι το γεγονός, ότι καθώς η παγκόσμια ύφεση μαινόταν από το 1931 έως το 1936, ο μέσος όρος της ετήσιας οικονομικής ανάπτυξης για τους Εβραίους και Άραβες στην Παλαιστίνη ήταν 28% και 14% αντίστοιχα. Οι μικρές κοινότητες που ιδρύθηκαν από αποίκους σαν της Petach Tikva ποτέ δεν θα ήταν σε θέση να πετύχουν από μόνες τους μια τέτοιου είδους εκρηκτική ανάπτυξη. Ενώθηκαν με κύματα νέων μεταναστών που δεν συνέβαλαν μόνο στους αριθμούς, αλλά και σε πρωτοποριακό ήθος που ανέτρεψε την οικονομία που βασιζόταν στην φιλανθρωπία.

Εικόνα 1. Η κοινότητα Petah Tikva

Πηγή: www.alamy.com/kcet75

Ημερομηνία λήψης : 14 March 1905

Ένας από αυτούς τους μετανάστες ήταν ο David Gruen, ο οποίος ταξίδεψε από την Πολωνία το 1906. Κατά την αφιξή του, άλλαξε το όνομά του σε Ben Gurion το οποίο το πήρε από ένα Εβραίο στρατηγό της ρωμαϊκής περιόδου 70 π.Χ. και γρήγορα κατάφερε να γίνει ο ηγέτης του Yirshuv.

Ο Ben-Gurion, γεννημένος David Gruen, ήταν ο γιος του Victor Gruen, ένας από τους ηγέτες στο Płóńsk των «Εραστών της Σιών», ένα κίνημα που διαδίδει στους καταπιεσμένους Εβραίους της Ανατολικής Ευρώπης την ιδέα της επιστροφής στην αρχική τους πατρίδα του Ισραήλ. Ο σιωνισμός γοητεύει τον νεαρό Ντέιβιντ Γκρουέν, και έγινε πεπεισμένος ότι το πρώτο βήμα για τους Εβραίους που ήθελαν να αναζωογονήσουν το Ισραήλ ως έθνος ήταν να μεταναστεύσουν στην Παλαιστίνη και να εγκατασταθούν εκεί ως αγρότες. Το 1906 ο 20χρονος Gruen έφτασε στην Παλαιστίνη και για αρκετά χρόνια εργάστηκε ως αγρότης στους εβραϊκούς αγροτικούς οικισμούς στην παράκτια πεδιάδα και στη Γαλιλαία, τη βόρεια περιοχή της Παλαιστίνης. Εκεί υιοθέτησε το αρχαίο εβραϊκό όνομα Ben-Gurion. Υποφέροντας τις κακουχίες των πρώτων πρωτοπόρων, συμπεριλαμβανομένης της ελονοσίας και της πείνας, δεν έχασε ποτέ τον στόχο του. Χάρη στις προσπάθειές του, η σύμβαση του 1907 του Σιωνιστικού Σοσιαλιστικού Κόμματος του, Poale Zion («Εργαζόμενοι της Σιών»), περιελάμβανε την ακόλουθη δήλωση στην πλατφόρμα του: «Το κόμμα φιλοδοξεί για την πολιτική ανεξαρτησία του εβραϊκού λαού σε αυτήν τη γη.

«Ο Ben Gurion ήταν επίσης ο πρώτος εθνικός επιχειρηματίας του Ισραήλ, ήταν εκείνος ο οποίος οργάνωσε το όραμα της εβραϊκής κυριαρχίας και μετέτρεψε το όραμα αυτό σε ένα λειτουργικό έθνος-κράτος. Επίσης ήταν ο ίδιος που, στις 14 Μαΐου 1948, στο Τελ Αβίβ, έδωσε τη δήλωση ανεξαρτησίας του Ισραήλ. Η χαρισματική του προσωπικότητα κέρδισε το λατρεία των μαζών και, μετά την αποχώρησή του από την κυβέρνηση και, αργότερα, από το Κνεσέτ (το ισραηλινό σπίτι εκπροσώπων), έγινε σεβαστός ως «Πατέρας του Έθνους». (Bar-Zohar, Michael. "David Ben-Gurion". Encyclopedia Britannica, 31 Jan. 2021, <https://www.britannica.com/biography/David-Ben-Gurion>. Προσβάσιμο 25 Ιουνίου 2021.)

Κατά την σύμφωνη γνώμη πολλών ο Ben Gurion ήταν ο «λειτουργικός άνθρωπος» ο οποίος έθεσε τα πραγματικά θεμέλια για το χτίσιμο της χώρας. Ο ίδιος είχε να αντιμετωπίσει σοβαρά θέματα όπως το πως να απορροφηθούν τα μεγάλα κύματα μεταναστών. Εκατομμύρια Εβραίοι από την Ευρώπη εκτοπίστηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης από το 1930 έως το τέλος του Ολοκαυτώματος, ενώ ορισμένοι από αυτούς κατάφεραν να δραπετεύσουν στην Παλαιστίνη. Σε εκείνους που δραπετεύσαν, αρνήθηκαν την δυνατότητα ασύλου από διάφορες χώρες και αναγκάστηκαν να παραμείνουν κρυμμένοι. Μετά το 1939, η Βρετανική κυβέρνηση που ήταν υπεύθυνη για την αποικιακή δύναμη στην Παλαιστίνη επέβαλε δρακόντειους περιορισμούς σχετικά με τον τομέα της μετανάστευσης, μια πολιτική που αργότερα έμεινε γνωστή ως η «Λευκή Βίβλος». Οι Βρετανικές αρχές γύρισαν πίσω τους περισσότερους από εκείνους που προσπάθησαν να βρουν καταφύγιο στην Παλαιστίνη. Ως απάντηση ο Ben Gurion ξεκίνησε δύο αντιφατικές εκστρατείες.

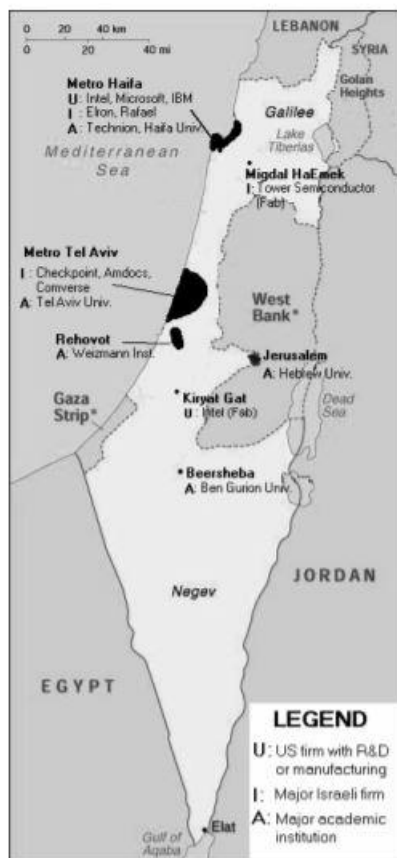
Πρώτα, ενέπνευσε και οργάνωσε περίπου 18 χιλιάδες Εβραίους, που ζούσαν στην Παλαιστίνη, ώστε να επιστρέψουν στην Ευρώπη και να καταταγούν στον Βρετανικό στρατό. Την ίδια στιγμή, δημιούργησε έναν υπόγειο οργανισμό κρυφής μεταφοράς Εβραίων προσφύγων από την Ευρώπη προς την Παλαιστίνη αψηφώντας τη μεταναστευτική πολιτική του Ηνωμένου Βασιλείου. Ο Ben Gurion πολεμούσε ταυτόχρονα μαζί με τους Βρετανούς στην Ευρώπη και ενάντια στους Βρετανούς στην Παλαιστίνη. Στην πορεία ένας μύθος γεννήθηκε γύρω από την οικονομική διάσταση της ιστορίας, ότι δηλαδή ο Ben Gurion ήταν ένας σοσιαλιστής και ότι το Ισραήλ γεννήθηκε ως ένα εξολοκλήρου Σοσιαλιστικό κράτος.

Για τον Ben Gurion, η κεντρική αποστολή ήταν η ευρεία διασπορά του Εβραϊκού πληθυσμού εκεί που μια μέρα θα ιδρυόταν το Ισραήλ. Πίστευε ένθερμα ότι ένα πρόγραμμα εστιασμένου οικισμού, ήταν ο μόνος τρόπος εγγύησης της Ισραηλινής μελλοντικής κυριαρχίας. Διαφορετικά, άστατες ή αραιά εγκατεστημένες περιοχές θα μπορούσαν κάποια μέρα να ανακτηθούν από αντιπάλους, οι οποίοι θα είχαν να αντιμετωπίσουν μια εύκολη κατάσταση αν οι Εβραίοι δεν εκπροσωπούσαν επαρκώς στις αμφισβητούμενες περιοχές.

4.4 Το Ισραήλ σαν κοιτίδα βιομηχανίας

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1990 το Ισραήλ γενικά αναγνωρίστηκε ότι είχε αναπτύξει ένα σύμπλεγμα βιομηχανιών υψηλής τεχνολογίας. Για παράδειγμα, το ηλεκτρονικό περιοδικό (Hillner, 2000), το οποίο κατέτασε τοποθεσίες από τη δύναμη των εκάστοτε συμπλέγματος, έδωσε στο Ισραήλ υψηλής τεχνολογίας σύμπλεγμα το ίδιο κατατάσσοντας το παρόμοια με την Βοστώνη, Ελσίνκι, Λονδίνο και Kista στη Σουηδία, δεύτερη μετά το Silicon Valley. (Όπως φαίνεται στην εικόνα 1 παρακάτω, ολόκληρη η ισραηλινή βιομηχανία υψηλής τεχνολογίας είναι αρκετά κοντά μαζί, γεωγραφικά, για να θεωρηθεί ένα σύμπλεγμα. Σχεδόν όλες οι κοιτίδες υψηλής τεχνολογίας. Βρίσκονται στις πυκνοκατοικημένες περιοχές του μητροπολιτικού Τελ Αβίβ, της Χάιφα και Ιερουσαλήμ. Ορισμένες δευτερεύουσες περιοχές με πρόσθετη δραστηριότητα περιλαμβάνουν τον διάδρομο της Μπύρας, Sheba, συμπεριλαμβανομένου του Kiryat Gat, και της Δυτικής Γαλιλαίας – συνολικά, μια περιοχή που δεν είναι μεγαλύτερη των 6000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, ίσως το ήμισυ της γεωγραφικής έκτασης της Silicon Valley

Εικόνα 2 : Χάρτης με τις κοιτίδες υψηλής τεχνολογίας στο Ισραήλ

Πηγή: Israel's Silicon Wadi(2002);

4.5 Ιστορική αναδρομή της οικονομίας του Ισραήλ

Η ιστορία του σύγχρονου Ισραήλ ξεκινά τη δεκαετία του 1880, όταν οι πρώτοι Σιωνιστές μετανάστες ήρθαν στην Παλαιστίνη, τότε υπό οθωμανική κυριαρχία, για να ενταχθούν στη μικρή υπάρχουσα εβραϊκή κοινότητα, να ιδρύσουν αγροτικούς οικισμούς και κάποια βιομηχανία, αποκαθιστώντας την εβραϊκή ως ομιλούμενη εθνική γλώσσα και δημιουργώντας νέους οικονομικούς και κοινωνικούς θεσμούς.

Δύο παράγοντες συνέβαλαν στην ταχεία οικονομική ανάπτυξη του εβραϊκού τομέα: μετανάστευση και εισροές κεφαλαίων

Το κράτος του Ισραήλ δημιουργήθηκε, στα μέσα Μαΐου 1948, εν μέσω πολέμου με τους Άραβες γείτονές του. Μέχρι το τέλος του 1949 είχαν φτάσει συνολικά 340.000 μετανάστες και μέχρι το τέλος του 1951 επιπλέον 345.000 (οι τελευταίοι συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών από αραβικές χώρες), διπλασιάζοντας έτσι τον εβραϊκό πληθυσμό. Οι άμεσες ανάγκες ικανοποιήθηκαν από ένα αυστηρό πρόγραμμα λιτότητας και πληθωριστικά κρατικά οικονομικά, καταπιεσμένα από ελέγχους τιμών και κατανομή βασικών εμπορευμάτων. Ωστόσο, τα προβλήματα παροχής στέγασης και απασχόλησης για το νέο πληθυσμό επιλύθηκαν σταδιακά.

Από το 1950 έως το 1965, το Ισραήλ πέτυχε υψηλό ρυθμό ανάπτυξης: το πραγματικό ΑΕΠ (ακαθάριστο εθνικό προϊόν) αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό άνω του 11% και κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατά περισσότερο από 6%. Τι έκανε αυτό δυνατό; Το Ισραήλ ήταν τυχερό που έλαβε μεγάλα ποσά εισροών κεφαλαίων από αμερικανική βοήθεια με τη μορφή μονομερών μεταφορών και δανείων πολύ σημαντικό ρόλο αποτέλεσαν και οι γερμανικές αποζημιώσεις και επιστροφές σε ιδιώτες, η πώληση ομολόγων του κράτους του Ισραήλ στο εξωτερικό και οι μονομερείς μεταφορές σε δημόσιους οργανισμούς, κυρίως στην εβραϊκή υπηρεσία, η οποία διατήρησε την ευθύνη για την απορρόφηση της μετανάστευσης και τη γεωργική διευθέτηση.

Κατά τη διάρκεια των τεσσάρων δεκαετιών από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 έως σήμερα, η οικονομία του Ισραήλ αναπτύχθηκε και άλλαξε, όπως και η οικονομική πολιτική. Ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει αυτές τις εξελίξεις ήταν η Αραβ.-ισραηλινή σύγκρουση. (Nadav Halevi, Hebrew University)

Η ισραηλινή οικονομία έχει καταγράψει μια από τις καλύτερες επιδόσεις των χωρών του ΟΟΣΑ τα τελευταία χρόνια. Από τα μέσα της δεκαετίας του 2000, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ ήταν κατά μέσο όρο 3,7%, κυρίως λόγω της αύξησης του εργατικού δυναμικού. Αφού έφτασε το 3,4% του ΑΕΠ το 2019, η ανάπτυξη σταμάτησε απότομα λόγω της εκδήλωσης της πανδημίας Covid-19. Ένα αρνητικό ποσοστό -5,9% καταγράφηκε το 2020. Σύμφωνα με την ενημερωμένη πρόβλεψη του ΔΝΤ τον Οκτώβριο του 2020, η αύξηση του ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 4,9% το 2021 και να σταθεροποιηθεί στο 4,6% το 2022, ανάλογα με την μετά την πανδημία ανάκαμψη του παγκόσμια οικονομία. Ωστόσο, η εκμετάλλευση των πεδίων φυσικού αερίου Leviathan αναμένεται να τονώσει την ανάπτυξη.

Με βάση τα έτη δημοσιονομικής πειθαρχίας και περιορισμού των δαπανών, η ισραηλινή οικονομία συνέχισε να αποδίδει καλά το 2019. Η ιδιωτική κατανάλωση συνέχισε να υποστηρίζει την ανάπτυξη, χάρη στις ευνοϊκές συνθήκες απασχόλησης, μια ευνοϊκή νομισματική πολιτική, χαμηλό ποσοστό πληθωρισμού (0,8% το 2019) και επεκτατική δημοσιονομική πολιτική. Δυστυχώς, η κρίση που προκλήθηκε από την πανδημία είχε σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομική κατάσταση της χώρας.

Το ΔΝΤ υπολόγισε το δημοσιονομικό έλλειμμα σε 9,2% του ΑΕΠ το 2020 (σε σύγκριση με 4,1% το 2019). Το έλλειμμα αναμένεται να μειωθεί σε 5,5% το 2021 και σε 3,5% το 2022. Ομοίως, σύμφωνα με τις ενημερωμένες εκτιμήσεις του ΔΝΤ τον Οκτώβριο του 2020, το δημόσιο χρέος είχε αυξηθεί στο 76,5%, λόγω των μέτρων που έλαβε η κυβέρνηση για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Για το 2021 και το 2022, αντίστοιχα, το ΔΝΤ αναμένει ότι το δημόσιο χρέος θα αυξηθεί στο 80% του ΑΕΠ και 81,4% του ΑΕΠ.

Εκτός από την οικονομική κρίση που προκλήθηκε από την πανδημία, Το Ισραήλ αντιμετωπίζει μια πολιτική κρίση στην οποία εμπλέκονται οι δύο ηγέτες Νετανιάχου, επικεφαλής του κόμματος Likud, και ο Γκάντζ, ηγέτης του κόμματος Μπλε και Λευκός. Ωστόσο, για να συγκρατήσει την εξάπλωση της πανδημίας, η κυβέρνηση αντέδρασε γρήγορα και εισήγαγε αυστηρά μέτρα περιορισμού τον Μάρτιο και τον Απρίλιο του 2020. Η κυβέρνηση και οι χρηματοοικονομικές αρχές εφάρμοσαν μέτρα έκτακτης ανάγκης για τη στήριξη των εισοδημάτων και της ρευστότητας των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων.

Το Ισραήλ έχει ένα από τα υψηλότερα επίπεδα διαβίωσης στην περιοχή. Ο μέσος μισθός στο Ισραήλ είναι παρόμοιος με τους μέσους μισθούς στην Ευρώπη. Ωστόσο, το 25% των Ισραηλινών ζουν σε συνθήκες φτώχειας και η ανισότητα είναι σχετικά υψηλή, γεγονός που εξηγεί τις συχνές κοινωνικές διαμαρτυρίες. Επιπλέον, τα νοικοκυριά υποφέρουν από τις τιμές των ακινήτων και το υψηλό κόστος ζωής (σύμφωνα με μελέτη του Taub Center, το ισραηλινό κόστος ζωής είναι 23% υψηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ). Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε λόγω της παγκόσμιας κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία Covid-19 και έφτασε το 6% το 2020. (Encyclopedia Britannica)

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1950, επιτρεπόταν η εισαγωγή πολλών προϊόντων "πολυτελείας" και στους Ισραηλινούς χορηγήθηκαν 100 \$ ανά ταξίδι στο εξωτερικό. Η δεκαετία του 1960 σημείωσε περαιτέρω χαλάρωση των περιορισμών στις εισαγωγές και απελευθερώθηκαν πλήρως τη δεκαετία του 1970 (μεταφέροντας το βάρος του περιορισμού των εισαγωγών στα «κινεζικά τείχη» των υπερβολικών δασμών). Αυτά επίσης μειώθηκαν σημαντικά, λόγω των συμφωνιών ελεύθερου εμπορίου με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες. και στη δεκαετία του 1980 συνδυάστηκε με μια σταδιακή αύξηση των προσωπικών συναλλαγματικών διαθεσίμων για ταξίδια στο εξωτερικό, από 500 \$ σε 3.000 \$. Ακολούθησαν οι πρώτες άδειες για την κατοχή ξένων τραπεζικών λογαριασμών και επενδύσεων και κατά το δεύτερο εξάμηνο της δεκαετίας του 1990 καταργήθηκαν οι τελευταίοι προμαχώνες του ελέγχου συναλλάγματος.

Αφού απολάμβανε για πολλά χρόνια έναν από τους ταχύτερους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ μεταξύ των παγκόσμιων οικονομιών, το Ισραήλ συνέχισε την οικονομική ανάκαμψη που ξεκίνησε το 2003, μετά από μια ξεχωριστή επιβράδυνση δύο ετών σε όλες σχεδόν τις οικονομικές δραστηριότητες. Αυτή η τάση συνεχίστηκε το 2007, σύμφωνα με όλες τις οικονομικές παραμέτρους. Κατά τα έτη 2006-2007, το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) του Ισραήλ συνέχισε την ταχεία ανάπτυξή του, φτάνοντας το 5,1% το 2006, παρά τον Δεύτερο Πόλεμο του Λιβάνου, ο οποίος προκάλεσε προσωρινή απώλεια 0,7% του ΑΕΠ. Η ταχεία ανάκαμψη και η

συνέχιση της ταχείας ανάπτυξης οδήγησαν και πάλι στον επιχειρηματικό τομέα, ο οποίος επεκτάθηκε κατά 6,4%, με αποτέλεσμα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ 20,138 \$ το 2006

Το 2006-2007 το Ισραήλ συνέχισε να επιτυγχάνει τους κύριους μακροοικονομικούς στόχους του: έναν πολύ χαμηλό, μερικές φορές ακόμη και αρνητικό ρυθμό πληθωρισμού, ένα πολύ χαμηλό δημοσιονομικό έλλειμμα και μια περιορισμένη αύξηση των δημοσίων δαπανών. Ταυτόχρονα, το Ισραήλ εξακολούθησε να προσελκύει ξένες επενδύσεις, καθώς και να απολαμβάνει ταχεία αύξηση των εξαγωγών και θετικό εμπορικό ισοζύγιο για πρώτη φορά. Αυτές οι τάσεις συνεχίστηκαν το πρώτο εξάμηνο του 2007 και οι προβλέψεις για ολόκληρο το έτος ήταν η συνεχιζόμενη οικονομική ανάπτυξη χωρίς πληθωρισμό, χαμηλό έλλειμμα προϋπολογισμού και οικονομική σταθερότητα σε όλα τα μέτωπα.

Στα τέλη του 2008, καθώς ορισμένοι από τους χρηματοοικονομικούς γίγαντες του κόσμου άρχισαν να σκοντάφτουν και οι αγορές σε όλο τον κόσμο φαίνονται στα πρόθυρα της κατάρρευσης, κανείς δεν ήταν σίγουρος για το πώς θα μπορούσε να είναι η εύθραυστη οικονομία του Ισραήλ. Καθώς ο καιρός πέρασε, το Ισραήλ έδειξε ότι η οικονομική του δύναμη δεν έγκειται μόνο στην ικανότητά του να επεκτείνεται κατά τη διάρκεια των ετών άνθησης, αλλά και στην ανθεκτικότητά του σε περιόδους οικονομικής συρρίκνωσης.

Τώρα, καθώς η παγκόσμια οικονομία αναδύεται σταδιακά από την ύφεση, το Ισραήλ ανέκαμψε γρήγορα την οικονομική δυναμική του, δείχνοντας πρώτα σε μια χρηματιστηριακή αγορά που ξεπέρασε όλα τα δυτικά κεφάλαια το 2009 και αργότερα διαπίστωσε την αύξηση των εξαγωγών, τη μείωση της ανεργίας και την ισχυρή καταναλωτική ζήτηση(**Israel Ministry of Foreign Affairs, 2007**) .

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΙΣΡΑΗΛ (2019)

Πηγή: Encyclopedia Britannica ,2020

4.6 Τι βοήθησε στην οικονομική επιτυχία του Ισραήλ.

Η οικονομική επιτυχία του Ισραήλ οφείλεται σε πολλούς παράγοντες οι οποίοι σωρευτικά έχουν φέρει το έθνος του Ισραήλ στην τρέχουσα κατάσταση. Η έλλειψη φυσικών πόρων ώθησε τους κατοίκους της να βρουν εναλλακτικούς τρόπους αντιμετώπισης, οδηγώντας στην ανάπτυξη εγκαταστάσεων στάγδην άρδευσης και αφαλάτωσης νερού - τεχνολογίες που πωλούνται τώρα παγκοσμίως.

Η χώρα του Ισραήλ κατάφερε να απορροφήσει και να ενσωματώσει τεράστια ποσά μετανάστευσης τα οποία εν καιρώ δημιούργησαν ένα γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη καινοτομιών. Ο αντίκτυπος αυτής της μετανάστευσης ήταν τέτοιος ώστε στις αρχές του 1950 έπρεπε να γίνει «διαμοιρασμός των πρώτων υλών όπως του λαδιού και του φαγητού» σύμφωνα με τον Eytan Sheshinski Επίκουρο καθηγητή Οικονομικών στο Εβραϊκό Πανεπιστήμιο στην Ιερουσαλήμ.. Ο διαμοιρασμός που προαναφέρθηκε συνεχίστηκε μέχρι και την δεκαετία του 60 παράλληλα με την βαθιά ανάμειξη της Κυβέρνησης στην οικονομία. Από το 1950 ως το 1955 η Ισραηλινή Οικονομία μεγάλωσε κατά 13% κάθε χρόνο και μόλις 10% τα υπόλοιπα χρόνια του 1960 σύμφωνα με το βιβλίο Start-Up Nation από τους Senor και Singer. Όπως αναφέρει ο Sheshinski η Κυβέρνηση παρείχε δουλειές και διάφορες υποδομές με παράκτια χρηματοδότηση κατά κύριο λόγο από Εβραίους του εξωτερικού αλλά και από τις Γερμανικές αποζημιώσεις.

Την δεκαετία του 1970 άρχισε και ο πληθωρισμός αυτό βέβαια ήρθε ως επακόλουθο του Yom Kippur το 1973 όπου η χώρα αναγκάστηκε να εντείνει την στρατιωτική της προσπάθεια στρατολογώντας σχεδόν την

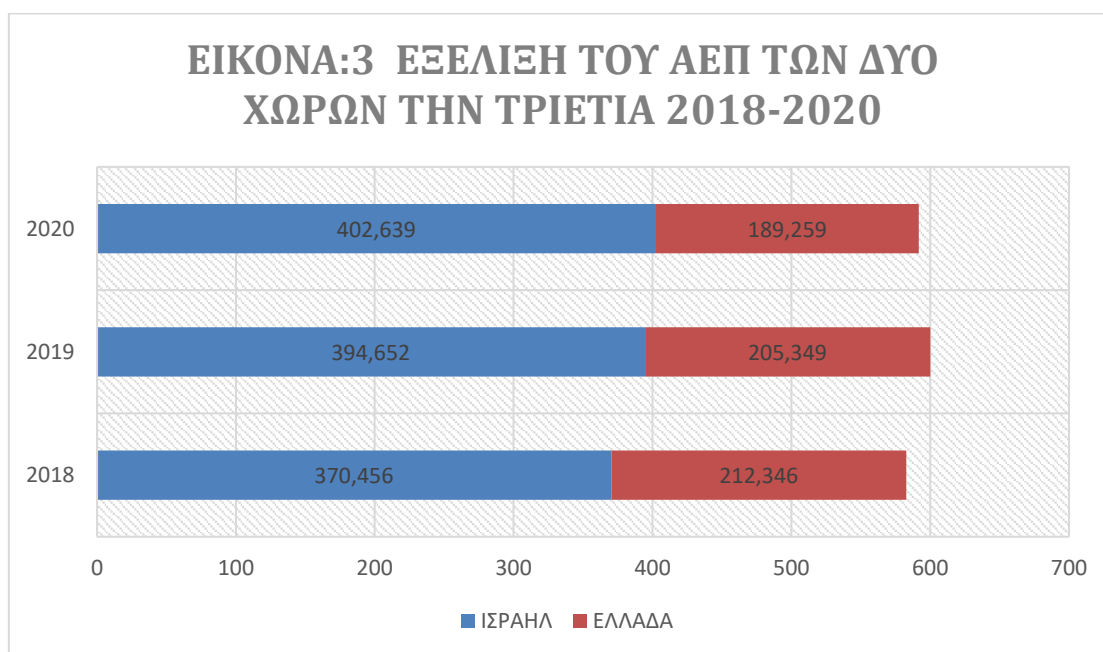
πλειοψηφία του εργατικού της δυναμικού για περισσότερο από 6 μήνες φέρνοντας έτσι την οικονομία σε μια παύση εντείνοντας έτσι το χρέος και οδηγώντας σε αύξηση των φόρων.

Την επόμενη δεκαετία το 1980 ο υπερπληθωρισμός χτύπησε και το 1984 έφτασε σε επίπεδα του 445%. Το 1985 ακολούθησε ένα σχέδιο σταθεροποίησης από τον Υπουργό οικονομικών Shimon Peres μαζί με τον τότε γραμματέα των ΗΠΑ George Shultz και τον οικονομολόγο του IMF Stanley Fischer με στόχο τον περιορισμό του δημόσιου χρέους και την περαιτέρω ιδιωτικοποίηση προηγούμενα κρατικών επιχειρήσεων.

Την δεκαετία του 1990 η Κυβέρνηση ξεκίνησε ένα πρόγραμμα επονομαζόμενο “Yozma”. Η Yozma δημιούργησε αποτελεσματικά τις βάσεις για την ισραηλινή βιομηχανία επιχειρηματικών κεφαλαίων το 1993, κερδίζοντας παγκόσμια αναγνώριση. Σε όλη αυτή την προσπάθεια συνέβαλε καθοριστικά και η διάδοση του Internet το οποίο βοήθησε σημαντικά στην ανάπτυξη της Ισραηλινής επιχειρηματικότητας με την «κατάργηση των συνόρων» την οποία επέφερε.

Τέλος η δεκαετία του 90 έφερε ένα μεγάλο κύμα περισσότερων από 900.000 νέων μεταναστών με σημαντική μόρφωση από την πρώην σοβιετική ένωση το οποίο συνείσφερε στην περαιτέρω ανάπτυξη της Ισραηλινής τεχνολογικής σκηνής προσφέροντας ένα σημαντικό άρτια εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό καθηγητών, μηχανικών και άλλων.

Συνοψίζοντας τους λόγους επιτυχίας της Ισραηλινής βιομηχανίας είναι εμφανές ότι ήταν ένας συνδυασμός επιχειρηματικών κεφαλαίων, διαδικτύου, εισροής μηχανικών και επιστημόνων, σκληρότητας και αποφασιστικότητας, και χρόνια σκέψης έξω από το κουτί για την εξεύρεση λύσεων σε πιεστικές ανάγκες που οδήγησαν στην ανάπτυξη της Οικονομίας.

4.7 Η εξέλιξη του ΑΕΠ του Ισραήλ τα τελευταία χρόνια 2018-2020

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν του Ισραήλ αυξήθηκε 3,4% το 2019 σε σύγκριση με το 2018. Αυτό το ποσοστό είναι 1 δέκατο του 1% μικρότερο από το ποσοστό του 3,5% που δημοσιεύθηκε το 2018. Στη συνέχεια παρατηρούμε πως το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν του Ισραήλ μειώθηκε -2,5% το 2020 σε σύγκριση με το 2019.

Στον αντίποδα έχουμε την Ελλάδα η οποία το 2018 παρουσίασε ανεβασμένους δείκτες αφού σημείωσε 212,346 σε σχέση με το σύνολο 205,349 του προηγούμενου έτους.

Το Ισραήλ αποτελεί μια μικρή Χώρα η οποία παρά τον σχεδόν μηδενικό φυσικό πλούτο βρίσκεται σε μια δυσμενή περιοχή με τεράστια μεταναστευτική ροή και κατάφερε μέσα σε μόλις σχεδόν 70 χρόνια από την ίδρυσή της να φτάσει σε τέτοια επίπεδα συναγωνισμού με άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπου γίνεται εμφανές ότι το μοντέλο της συμμετοχικής διαδικασίας του Κράτους στο σχεδιασμό της οικονομίας και τον έλεγχο της έχει καταστήσει άκρως επιτυχημένο αυτό το μοντέλο.

«Για να κατανοήσουμε όμως καλύτερα ακριβώς το γιατί το Ισραήλ κατάφερε και εφάρμοσε ένα τόσο επιτυχημένο μοντέλο οικονομίας πρέπει να αναλογιστούμε το εξής : Το Ισραήλ έχει έκταση μικρότερη από την Πελοπόννησο, αφού είναι 20.700 τετραγωνικά χιλιόμετρα με πληθυσμό 8.547.000 έχοντας ιδρυθεί μόλις το 1948, με τότε πληθυσμό 870.000 άτομα. Ενώ ο πληθυσμός του αυξήθηκε κατά σχεδόν δέκα φορές, το ΑΕΠ του υπερέβη της εξήντα φορές- γεγονός το οποίο σημαίνει ότι, η παραγωγικότητα των Πολιτών του αναπτύχθηκε με πολύ μεγαλύτερο ρυθμό, ξεπερνώντας τα 300 δις \$ όταν της Ελλάδας είναι περί τα 200 δις \$" Βιλιάρδος (2018).

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε πως οι φυσικές προϋποθέσεις για την οικονομία του Ισραήλ είναι εξαιρετικά προβληματικές αφού υποφέρει από μεγάλη έλλειψη νερού, ενώ τα εδάφη του είναι ιδιαίτερα σκληρά. Αυτές τις έλλειψης η χώρα τις έχει σχεδόν αντισταθμίσει με την διεθνώς ανταγωνίσιμη βιομηχανία , ένα σύγχρονο πρωτογενή τομέα με μια υψηλά εξελιγμένη γεωργία, καθώς επίσης ένα πολύ διακλαδωμένο και λειτουργικό δίκτυο υποδομών – ενώ η οικονομική της ισχύ της επιτρέπει την προστασία των συνόρων της από μια υπολογίσιμη στρατιωτική δύναμη.

Όπως προαναφέραμε πολύ σημαντικό γεγονός για την εξέλιξη του Ισραήλ ήταν ο μεγάλος αριθμός των ακαδημαϊκών μεταξύ των μεταναστών, κυρίως από τη Σοβιετική Ένωση καθώς επίσης η βελτίωση της πιστοληπτικής του ικανότητάς, με αποτέλεσμα να εισρέουν μαζικά κεφάλαια από το εξωτερικό στις επιχειρήσεις του, ανεξάρτητα από το εάν ανήκαν στο δημόσιο, στο μεγάλο συνδικάτο του HISTADRUT.

Στα πλαίσια αυτά, οι ξένες επενδύσεις αυξήθηκαν από 129εκ. \$ το 1990, στα 2,3 δις \$ το 1999, στα 5,7 δις \$ το 2005 , στα 13,4 δις \$ το 2006 και στα 106,9 δις \$ σωρευτικά το 2017 (μόλις 34,18 δις \$ στην Ελλάδα) – ενώ στα τέλη του 2005 περί τις 129 ισραηλινές εταιρείες διαπραγματεύονταν στο αμερικανικό χρηματιστήριο NYSE και 75 στο NASDAQ (από τις συνολικά 332 ξένες).

Έτσι η υψηλή τεχνολογία αποτέλεσε την κινητήρι δύναμη της εξαρτώμενης από τις εξαγωγές οικονομίας του Ισραήλ- σημειώνοντας πως ενώ η παραγωγικότητα στους παραδοσιακούς κλάδους της χώρας την

δεκαετία του 1990 μειωνόταν κατά 2% ετήσια, στην υψηλή τεχνολογία αυξανόταν με ρυθμό 5% , με το 75% των εξαγωγών της να αφορά αυτά τα προϊόντα.

Το 2016 πάντως καταγράφηκε ως η Τρίτη πιο σταθερή οικονομία στον πλανήτη, μετά το Χογκ Κογκ και την Ν.Κορέα (JNR , 2017) με την Ελλάδα , την Αργεντινή και τη Ν.Αφρική στις τελευταίες θέσεις. (Βιλιάρδος , 2018)»

4,8 Το ΑΕΠ στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια 2019-2020

Το ΑΕΠ της Ελλάδας αυξήθηκε κατά 2,3% (q-o-q) κατά τη διάρκεια του τρίτου τριμήνου του 2020, αντικατοπτρίζοντας την επανέναρξη της οικονομίας και της προσωρινής χαλάρωσης των μέτρων περιορισμού εκείνη τη στιγμή.

Η ανάκαμψη το τρίτο τρίμηνο καθοδηγείτο κυρίως από την εγχώρια ζήτηση. Η οικονομική δραστηριότητα στον τομέα των υπηρεσιών μειώθηκε απότομα λόγω του αρνητικού αντίκτυπου της πανδημίας COVID-19 στον τουρισμό, ενώ το οικοδόμημα έδειξε κάποια αντοχή. Μετά την επανεισαγωγή των μέτρων περιορισμού κατά το τέταρτο τρίμηνο του του ίδιου έτους, η αύξηση της παραγωγής προβλεπόταν να γίνει αρνητική στην τελευταία τριμηνιαία του 2020. Συνολικά, αναμενόταν το πραγματικό ΑΕΠ να μειωθεί κατά 10% το 2020. Τα μέτρα περιορισμού αναμενόταν να βοηθήσουν στην ανάκαμψη της Ελλάδας, με το πραγματικό ΑΕΠ να αναμένεται να αυξηθεί κατά 3,5% το 2021, πριν αυξηθεί σε 5% το 2022.

Οι καθαρές εξαγωγές αναμένεται να συμβάλουν θετικά στην ανάπτυξη το 2021 και το 2022. Οι επενδύσεις προβλέπεται να ανακάμψουν επίσης, αλλά με πιο αργό ρυθμό. Η ανεργία ανήλθε στο 16,7% τον Οκτώβριο του 2020, παρόμοιο με ένα χρόνο πριν, που δείχνει ότι η εργασία παραμένει ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης στην αγορά σχετικά περιορισμένη. Ωστόσο, η απασχόληση μειώθηκε, κυρίως λόγω των χαμηλότερων μισθώσεων στο τουριστικό τομέας. Μετά την πτώση κατά 1,3% το 2020, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ προέβλεψε να παραμείνει ελαφρώς αρνητικό το 2021 πριν γίνει θετικό το 2022. Οι εξελίξεις σχετικά με την παγκόσμια υγεία η κρίση και η διάθεση εμβολιασμού θα είναι ζωτικής σημασίας για την ανάκαμψη του τουρισμού και την ταχύτητα ανάκαμψη στον ιδιωτικό τομέα μετά τη λήξη μέτρων στήριξης. Εκτός από αυτό, οι γεωπολιτικές εντάσεις στην περιοχή και το η κρίση μετανάστευσης προσθέτουν αβεβαιότητα στις προβλέψεις (European Commission , 2021)

Συμπεράσματα

Αυτό το οποίο έγινε εμφανές σε αυτό το κεφάλαιο είναι ότι μια πολύπαθη χώρα όπως αυτή του Ισραήλ ξεκίνησε πριν από 70 χρόνια από το τίποτα και κατάφερε μέσα από στοχευμένες πολιτικές και κρατική βούληση να εξελιχθεί σε μια χώρα λίκνο της επιχειρηματικότητας. Όπως είπε ο Singer στο βιβλίο του "Start-Up Nation." Το Ισραήλ έχει «την υψηλότερη πυκνότητα νεοσύστατων επιχειρήσεων από οποιαδήποτε χώρα στον κόσμο», τόνισε επίσης ότι «Το οικοσύστημα εκκίνησης του Ισραήλ συνεχίζει να αναπτύσσεται και να προσελκύει περισσότερες επενδύσεις και μεγάλες εταιρείες από όλο τον κόσμο, οι οποίες αγοράζουν ισραηλινές τεχνολογίες και δημιουργούν τοπικά κέντρα ανάπτυξης. ».

Σαν χώρα ενεπλάκη σε σημαντικές διαμάχες όπως αυτή του 1973 το Yom Kippur αλλά παρά τις δυσκολίες και την στασιμότητα που αυτή η διαμάχη προκάλεσε κατάφερε να επιβιώσει και να εξελιχθεί σε μια πρωτοπόρα δύναμη η οποία επενδύει στις νέες τεχνολογίες και δημιούργησε αρκετά νέα εκκολαπτήρια start-up επιχειρήσεων. Χαρακτηριστικό αυτής της πρωτοπορίας είναι η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών όπως της στάγδην άρδευσης.

Τέλος ίσως το κυριότερο επίτευγμα της χώρας αυτής είναι το γεγονός ότι κατάφερε να ενσωματώσει στο δυναμικό της πολυάριθμα κύματα νέων προσφύγων οι οποίοι αποτελούσαν ένα μείγμα διαφορετικών κουλτουρών και παραδόσεων πλην όμως άρτια εκπαιδευμένου επιστημονικού προσωπικού.

Κεφάλαιο 5 : Συμπεράσματα

Η παρούσα διπλωματική ξεκίνησε με στόχο την μελέτη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας με απώτερο στόχο την σύγκριση ανάμεσα στο επιχειρηματικό μοντέλο που εφάρμοσε με ομολογούμενη επιτυχία το νεοσύστατο κράτος του Ισραήλ και αυτό της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο φαίνεται πως αυτό που ουσιαστικά καθιστά μια επιχείρηση επιτυχημένη είναι η εφαρμογή του επιχειρηματικού της μοντέλου ως έχει, ενώ παράλληλα φαίνεται πως η παγκοσμιοποίηση επίσης ασκεί τεράστια επιρροή σε μια επιχείρηση.

Εν συνεχεία γίνεται κατανοητό ότι η επιχειρηματικότητα συμβάλλει στην καθολική ευημερία του κράτους καθώς χάρη σε αυτήν δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και εισέρχονται στην αγορά νέα προϊόντα και υπηρεσίες. Ολοένα και περισσότερα άτομα επιλέγουν να ασχοληθούν με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων που ενδεχομένως να τους χαρίσουν ένα καλύτερο μέλλον μέσα στις δύσκολες εποχές που διανύουμε. Αναφορικά με τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει κάποιο άτομο για να έχει μεγαλύτερες πιθανότητες να επιτύχει στον τομέα των επιχειρήσεων φαίνεται να είναι η ενεργητικότητα η συναισθηματική σταθερότητα και η καινοτομική ικανότητα πέραν των υπόλοιπων χαρακτηριστικών που διαθέτει κάποιος γενικά επιτυχημένος άνθρωπος σύμφωνα με τον Timmons.

Από την μια πλευρά, γίνεται αναφορά στο παράδειγμα της Ελλάδας η οποία κατάφερε να προσελκύσει επενδυτές παρά το γεγονός ότι βρισκόταν σε κρίση, βλέπουμε πως αυτή τελικά δεν επηρεάζει τόσο τον τομέα της επιχειρηματικότητας κάτι που δίνει ελπίδες ακόμα και στις χώρες που δεν είναι οικονομικά σε ιδιαίτερα πλεονεκτική θέση. Ωστόσο, η κρίση σίγουρα επηρεάζει τη βιομηχανική πολιτική ενός κράτους κάτι που επίσης φαίνεται στην Ελλάδα της κρίσης, η οποία έπεσε κατακόρυφα σε θέσεις όσον αφορά στο ΑΕΠ .

Από την άλλη πλευρά το Ισραήλ πραγματοποίησε τεράστια άλματα στην οικονομική του ανάπτυξη ακόμη και υπό αντίξοες συνθήκες και σημείωσε μια σημαντική αύξηση του ΑΕΠ του. Στην πρόοδο αυτού του κράτους φαίνεται πως έχουν παίξει σημαντικό ρόλο δύο παράγοντες που σχετίζονται με τη δομή και τη νοοτροπία του ίδιου του κράτους. Σε πρώτο πλάνο είναι η υποχρεωτική στράτευση σε άντρες και γυναίκες κατά την οποία εμφυτεύονται στους νέους αξίες όπως είναι η οργάνωση, ο έλεγχος και η διαχείριση αξίες που όπως είναι κατανοητό πρέπει να διαπνέουν κάποιο άτομο που έχει ως όραμα τη δημιουργία μιας επιχείρησης. Το δεύτερο γεγονός που επηρέασε σημαντικά την πρόοδο του Ισραηλινού κράτους είναι ότι ήδη από τα πιο παλιά χρόνια είχε αρχίσει η δημιουργία των κοινωνιών Kibbutz οι οποίες στηρίζονταν στη δική τους

παραγωγή αρχικά αγροτική και στη συνέχεια και βιομηχανική, ενώ τώρα μια από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις άρδευσης εξαπλώνεται σε 3 από τις κοινότητες Kibbutz κάτι που μαρτυράει την επιτυχία τους αλλά και την επιτυχημένη πορεία του Ισραήλ στον τομέα της επιχειρηματικότητας.

Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Βέλια, Ι, Πανούσης, Α, (2018), 'Επιχειρηματικότητα και παράγοντες που την προσδιορίζουν'(Δημοσιευμένη πτυχιακή διατριβή ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΠΑΤΡΑ 2018) Ανακτήθηκε: 14/7/2020. Προσβάσιμο: <http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/7262/%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A4%CE%97%CE%A4%CE%91%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%93%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%95%CE%A3%20%CE%A0%CE%9F%CE%A5%20%CE%A4%CE%97%CE%9D%20%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A3%CE%94%CE%99%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%96%CE%9F%CE%A5%CE%9D..pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Βέττας, Ν , Τσακανίκας Α, (2017), 'Άποψη: Μεταποιητική βιομηχανία και ανάπτυξη', Προσβάσιμο: <https://www.kathimerini.gr/economy/local/909406/apopsi-metapoiitiki-viomichania-kai-anaptyxi/>. (Ημερομηνία επίσκεψης: 16/9/2020).
- Βιλιάρδης Β.,(2018) 'Το Ισραηλινό θαύμα', Προσβάσιμο: <https://analyst.gr/2018/03/15/to-israilino-thavma/> (Ημερομηνία επίσκεψης: 12/3/2021)
- Μπέλλος, Η.(2020), 'Οι Ισραηλινοί επενδυτές «αγοράζουν» Ελλάδα' Προσβάσιμο: <https://www.kathimerini.gr/economy/561181177/oi-israilinoi-ependytes-agorazoun-ellada/>. (Ημερομηνία επίσκεψης: 22/11/2019).
- 'Εάν θέλω να γίνω επιχειρηματίας' (2012). Προσβάσιμο: <https://www.eoppep.gr/teens/index.php/businessman/26-thematikoi-katalogoi/86-epixeirimatikotita-paragontes>. (Ημερομηνία επίσκεψης: 12/3/2020).
- Κουρλιμπίνη, Β. (2019), 'Οι ελληνικές startups που γεννήθηκαν στην κρίση και προσέλκυσαν επενδυτές'. Προσβάσιμο: <https://www.capital.gr/epixeiriseis/3336628/oi-ellinikes-startups-pou-gennithikan-stin-krisi-kai-proselkusan-ependytes>. (Ημερομηνία επίσκεψης: 21/9/2020).
- Μπιτζένης, Α. (2014). Διεθνής επιχειρηματικότητα και επενδύσεις. Σύγχρονο ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης Αθήνα.
- Μπόσδα Ε. (2011), 'Το περιβάλλον της επιχείρησης. Η επίδραση του εσωτερικού - εξωτερικού περιβάλλοντος στις σύγχρονες επιχειρήσεις (Με μελέτη περίπτωσης)', (Δημοσιευμένη μεταπτυχιακή διατριβή, ΤΕΙ Καλαμάτας ,2011) Ανακτήθηκε 12/9/2020 από http://nestor.teipel.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/16643/SDO_XRHMEL_00612_Medium.pdf?sequence=1.
- Πολύζου Μ., (2011), 'Ανάλυση κλάδου χυμών-αναψυκτικών. Η συμβολή της επιχειρηματικότητας στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του κλάδου' Προσβάσιμο: <https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/4394/Polizou%2c%20Maria%20A..pdf?sequence=3&isAllowed=y> (Ημερομηνία επίσκεψης: 11/6/2020) .
- 'Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα;' (2012). Προσβάσιμο: <https://www.eoppep.gr/teens/index.php/businessman/26-thematikoi-katalogoi/86-epixeirimatikotita-paragontes>. (Ημερομηνία επίσκεψης: 12/3/2020).
- Σαϊτάκης, Α. , (2007), 'Οδηγός επιχειρηματικότητας'. Προσβάσιμο : https://www.anher.gr/documents/PRAxis%20Entr.Guide_1.pdf. (Ημερομηνία επίσκεψης: 25/6/2020).
- Τραπεζάνογλου, Β.(2010), 'Εξωστρέφεια και πελατοκεντρικότητα στα επιχειρησιακά μοντέλα'. Προσβάσιμο: <https://disc.com.gr/wp-content/uploads/2018/06/%CE%9A%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1-%CE%A4%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1-%CE%95%CE%BE%CF%89%CF%83%CF%84%CF%81%CE%AD%CF%86%CE%B5%CE%B9%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%80%CE%B5%CE%BB%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%BA%CE%B5%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B1-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AC-%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B1.pdf>. (Ημερομηνία επίσκεψης: 14/7/2019).

‘Τι είναι επιχείρηση/ επιχειρηματικότητα’ (2012). Προσβάσιμο: <https://www.eoppep.gr/teens/index.php/businessman/%CF%84%CE%B9-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1>. (Ημερομηνία επίσκεψης: 12/3/2020).

ΞΕΝΗ

Brian A. Polin’ και Chaim M. Ehrman, (2018), ‘The curious Relationship Between Military Service an Entrepreneurial Intentions in Israel, Armed Forces & Society’ , ,Προσβάσιμο: https://www.researchgate.net/publication/327021643_The_Curious_Relationship_Between_Military_Service_and_Entrepreneurial_Intentions_in_Israel.,(Ημερομηνία επίσκεψης: 12/6/2020)

Bowes, Alison M., (1977), ‘Ideology and Communal Society: The Israeli Kibbutz’., Προσβάσιμο: <https://core.ac.uk/download/pdf/109079.pdf>. (Ημερομηνία επίσκεψης: 23/4/2020)

Ben-Bassat, Avi, editor. The Israeli Economy, 1985-1998: From Government Intervention to Market Economics. Cambridge, MA: MIT Press, 2002.

Ben-Porath, Yoram, editor. The Israeli Economy: Maturing through Crisis. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1986.

Citation: Halevi, Nadav. “A Brief Economic History of Modern Israel”. EH.Net Encyclopedia, edited by Robert Whaples. March 16, 2008. URL <http://eh.net/encyclopedia/a-brief-economic-history-of-modern-israel/>

Deakins, D. and Freel, M. (2017). Επιχειρηματικότητα και μικρές επιχειρήσεις . Εκδόσεις Κριτική, 2η Έκδοση, Αθήνα.

Freilich.T, (2010), ‘Inventing Our Life: The Kibbutz Experiment’, Προσβάσιμο: <https://aardvarkisrael.com/life-on-a-kibbutz>. (Ημερομηνία επίσκεψης: 22/5/2020).

Fischer, Stanley, Dani Rodrik and Elias Tuma, editors. The Economics of Middle East Peace. Cambridge, MA: MIT Press, 1993.

Ginsberg R, (2009), ‘Ten facts about Kibbutzim, The Wisconsin Jewish Chronicle’, Προσβάσιμο: <http://www.jewishchronicle.org/2009/03/04/ten-facts-about-kibbutzim> (Ημερομηνία επίσκεψης 16/7/2020)

Halevi, Nadav and Ruth Klinov-Malul, The Economic Development of Israel. New York: Praeger, 1968.

Israel Ministry of Foreign Affairs, (2007) , ‘Diplomacy in the Service of the Israeli Economy’, Προσβάσιμο: <https://mfa.gov.il/mfa/abouttheministry/pages/economic%20affairs%20division.aspx?fbclid=IwAR2VJ8YPifZapRg21HU00bJqkNXY3sbICxC GEBgzp pfYphapfJrTdyCpvl>. (Ημερομηνία επίσκεψης:14/7/2020)

Israel’s immersion programs ,(2020), The Uniqueness of Israel, Life of Kibbutz, Προσβάσιμο: <https://www.touristisrael.com/what-is-a-kibbutz/6053/> .. (Ημερομηνία επίσκεψης: 23/1/2021)

Kleiman, Ephraim. “Palestinian Economic Viability and Vulnerability.” Paper presented at the UCLA Burkle Conference in Athens, August 2003. Διαθέσιμο www.international.ucla.edu .)

Metz, Helen Chapin, editor. Israel: A Country Study. Washington: Library of Congress Country Studies, 1986.

Metzer, Jacob, The Divided Economy of Mandatory Palestine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

Netfim, (2016), 'Sustainability Report', , Προσβάσιμο: <https://www.netafim.com/49dad0/en/bynder/9C866962-F731-4B6A-B883115F4C156F59-netafim-sustainability-report-oct-28.pdf> . (Ημερομηνία επίσκεψης: 12/4/2020)

Netfim, (2016), 'Sustainability Report', Προσβάσιμο: <https://www.netafim.com/49dad0/en/bynder/9C866962-F731-4B6A-B883115F4C156F59-netafim-sustainability-report-oct-28.pdf>. (Ημερομηνία επίσκεψης: 12/4/2020)

Patinkin, Don. The Israel Economy: The First Decade. Jerusalem: Maurice Falk Institute for Economic Research in Israel, 1967.

Russell R (1995), 'Utopia in Zion', έκδοση 1η , , Εκδόσεις State University of New York Press , Τόπος έκδοσης Albany.

Razin, Assaf and Efraim Sadka, The Economy of Modern Israel: Malaise and Promise. London: Chicago University Press, 1993.

Senor D. και Singer S, (2015) , 'Start-up Nation Η Ιστορία του Οικονομικού θαύματος του Ισραήλ', Έκδοση 2η , Εκδοτικός οίκος Μπαρτζουλιάνος, Τόπος Έκδοσης Αθήνα.

U.S. Department of State ,(2007) , What Makes Someone an Entrepreneur?, Προσβάσιμο : https://china.usembassy-china.org.cn/wp-content/uploads/sites/252/2016/12/principles_of_entrepreneurship_.pdf (Ημερομηνία επίσκεψης 25/7/2020)

U.S. Department of State ,(2007), 'What Is Entrepreneurship?', Προσβάσιμο: https://china.usembassy-china.org.cn/wp-content/uploads/sites/252/2016/12/principles_of_entrepreneurship_.pdf , (Ημερομηνία επίσκεψης 17/6/2020)

US Department of state, (2009) , 'Entrepreneurship Efforts', Προσβάσιμο: <https://2009-2017.state.gov/e/eb/cba/entrepreneurship/index.htm> , (Ημερομηνία επίσκεψης 17/6/2020)

Yechezkel D, (1995) , 'Kibbutz education: A sociological account' Προσβάσιμο: https://www.researchgate.net/publication/234613371_Kibbutz_education_A_sociological_account (Ημερομηνία επίσκεψης: 15/9/2020).

Yaakov G (2004) , 'Kibbutz Education: Implications for Nurturing Children from Low-Income Families', Προσβάσιμο : https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2174368 (Ημερομηνία επίσκεψης 14/9/2020)

World Bank. Developing the Occupied Territories: An Investment in Peace. Washington D.C.: The World Bank, September, 1993.